

SPIRA VERONIKA

**SEGÉDANYAGOK
A KÖZÉPSZINTŰ SZÓBELI ÉRETTSÉGIHEZ**

Digitalizálva 2011

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó (3)

Hogyan készüljünk a tételismétlő dolgozatra? (7)

Hogyan kell megírni a tételdolgozatot? (7)

FELADATLAPOK A KÉTÓRÁS TÉTELDOLGOZATOKHOZ (10)

I. Petőfi (1.), Arany (2.); A nyelv mint jelrendszer (1.), A nyelv változó rendszer (2.) A),B),C) és D) csoport (10-13)

II. Ady (3.), Babits (4.); A kommunikáció tényezői és funkciói (3.), A kommunikáció nem nyelvi formái (4.) A),B),C) és D) csoport (14-17)

III. Mikszáth (7.), Juhász Gyula (8.), A magyar nyelv eredete és rokonai (5.), A nyelvtörténet forrásai (nyelvemlékek) (6.) A),B),C) és D) csoport (18-21)

IV. Móricz Zsigmond (10.), Tóth Árpád (11.), A nyelvújítás (7.), A nyelvjárások (8.) A),B),C) és D) csoport (22-25)

V. Baudelaire: A romlás virágai (15.), Az orosz realizmus (16.), Réteg- és csoportnyelvek (9.), Hangok találkozása (10.) A),B),C) és D) csoport (26-29)

VI. József Attila gondolati versei (6.), Shakespeare: Rómeó és Júlia (17.); A mondat modalitása (11.), Szó szerkezetek: jelzők (12.) A),B),C) és D) csoport (30-33)

VII. Radnóti (9.), Molière: Tartuffe (18.); Szövegtípusok a mindennapi életből (14.), Szöveg a médiában (15.) A),B),C) és D) csoport (34-37)

VIII. Az élőbeszéd szövegtípusai. A nyilvános beszéd fajtái (16.), Az írásbeli meggyőzés eljárásai, az érvelés, az érvek típusai, az érvelő szöveg felépítése (17.), Stílusjelenségek felismerése, értelmezése, értékelése (stíluselem, stílusérték) (18.), A képszerűség stílus eszközei: képek, képrendszerek (19.) A),B),C) és D) csoport (38-41)

IX. Ottlik Géza: Iskola a határon (12.), Örkény egyperces novellái (13.), A szövegrendezés stílushatása: alakzatok (20.) A szövegkohézió, grammatikai és jelentésbeli kapcsolóelemek (13.) A),B),C) és D) csoport (42-45)

ELŐSZÓ

BEVEZETŐ MEGJEGYZÉSEK

A 12. osztály elején, még szeptemberben összeállítok egy **tételsor-ajánlást** a középszintű érettségire készülő csoport (osztály) számára, amely a vizsgaszabályokat és a diákok képességeit és felkészültségét egyaránt figyelembe veszi. A 12.-es tananyagrészek még csak jelzésszerűen szerepelnek ebben a változatban. Róluk a végleges döntést későbbre halasztjuk. Az ajánlást minden diák kézhez kapja, és pár nap gondolkodás után **beadhatja a szavazatát úgy, hogy pirossal aláhúzza, amit ő választana** a legszívesebben.

Íme a kiosztott választék:

IRODALOMTÉTELEK

Témakör: Életművek (6)

1. PETŐFI SÁNDOR

- a) A népdal, a népköltészet műfajai, poétikája Petőfi költészetének első szakaszában
- b) Önarcképek, ars poetica (A természet vadvirága, Dalaim, A XIX. század költői stb.)
- c) Petőfi tájleíró költészete
- d) Petőfi szerelmi költészete
- e) Petőfi költészete 1845-46-ban a Felhők-ciklus és néhány más költemény alapján (Az örült, Álmos vagyok, mégsem alhatom stb.)
- f) Az apostol

2. ARANY JÁNOS

- a) A Toldi és a Toldi estjének összehasonlító elemzése
- b) Arany a balladaköltő
- c) Az objektív költészet útján az 50-es évek lírájában
- d) Az Őszikék (Líra és ballada is)
- e) Az Őszikék korszak lírája

3. ADY ENDRE

- a) Nemzetostorozás és hazaszeretet Ady költészetében
- b) Párizs, szerelem, életvágy, halálvágy Ady költészetében a háborúig
- c) Ady háborúellenes költészete
- d) Ady szerelmi költészete (Léda és Csinszka)

4. BABITS MIHÁLY

- a) Babits költészetének poétikai és gondolati gazdagsága az első világháborúig
- b) Babits gondolati költészete (az Esti kérdéstől az Ősz és tavasz közöttig)
- c) Ars poetica, vívódás a költői szereppel (In Horatium, Cigány a siralomházban, Holt próféta a hegyen, Jónás könyve)

5. KOSZTOLÁNYI DEZSŐ
 a) a novellista (A kulcs, Fürdés, Esti Kornél-novellák)
 b) a lírikus – a nagy gondolati versek költője (Halotti beszéd, Hajnali részegség stb.)
 c) a regényíró (Aranysárkány)
6. JÓZSEF ATTILA
 a) szerelmi költészet
 b) gondolati versek
 c) a népiesség változatai
 d) a Nagyon fáj kötet versei

Témakör: Portrék (4)

7. VÖRÖSMARTY
 a) Csongor és Tünde
 b) A 40-es évek gondolati költészete (Gondolatok a könyvtárban, Emberek)
 c) Későromantikus látomásköltészet Vörösmarty 50-es években írt verseiben (Előszó, Vén cigány)
8. MIKSZÁTH
 a) A novellista (Az a fekete folt)
 b) Az anekdotikus regény (Gavallérok)
9. JUHÁSZ GYULA
 a) Juhász Gyula költészetének poétikai sajátosságai, főbb témái
 b) Az Anna-szerelm és az alföldi táj Juhász Gyula költészetében
10. RADNÓTI
 a) Az eklogák költője
 b) A bori notesz versei

(Balassi (vitézi versei vagy témák, versformák, stílusok), Csokonai (Lilla-versek, A felvilágosodás költője), Berzsenyi (Az ódák költője, Az elégiák költője), Kölcsey (hazafias költészete, nemzet- és történelemszemlélet Kölcsey lírájában), Móricz (dzsentiabrázolás Rokonok vagy Barbárok), Szabó Lőrinc, Weöres, Márai, Pilinszky (portrék néhány fontos vers, illetve prózai írás alapján))

Témakör: Látásmódok (3)

11. JÓKAI
 Az új földesúr
12. TÓTH ÁRPÁD
 A szimbolizmus és impresszionizmus Tóth Árpád költészetében
13. OTTLIK GÉZA
 Iskola a határon

(vagy: Zrínyi, Krúdy, Karinthy, Kassák, Illyés, Németh László, Örkény (a groteszk látásmód, egypercesek vagy dráma), Nagy László, Nemes Nagy Ágnes, Szilágyi Domokos)

Témakör: A kortárs irodalomból (1)

14. (1980 utáni mű/vek/, pl.: Esterházy Javított kiadás, Kertész Imre: Sorstalanság)

Témakör: Világirodalom (2)

15. (Anyegin)

16. (Kafka)

(Vagy: Antikvitás, Biblia, romantika, a szimbolizmustól az avantgárdig (Homérosz, Horatius, Vergilius, E.T.A. Hoffmann: Az arany virágcserep, Puskin: Anyegin, A „kisember” az orosz realizmus irodalmában /Gogol, Tolsztoj, Csehov/. A francia szimbolista költészet /Baudelaire, Verlaine, Rimbaud/ vagy Franz Kafka)

Témakör: Színház- és drámatörténet (2)

17.(Shakespeare)

18.(Madách)

(vagy Bánk bán vagy Szophoklész: Antigoné (Oidipusz király) vagy Shakespeare: Rómeó és Júlia (Hamlet) vagy Molière: A fősvény (Tartuffe)

Témakör: Az irodalom határterületei (1)

19. Irodalmi művek adaptációja a filmművészetben, vagy a színházban
(pl. Ibsen: Vadkacsa – és a Katona József Színház előadása,
Sorstalanság – könyv és film, Rokonok – könyv és film, Sörgyári capriccio
(Hrabal – Menzel), Szindbád (Ezeregy éjszaka, Krúdy, Huszárík) stb.)

vagy: mese, mítosz., szépirodalom: Az arany virágcserep

vagy: A detektívregény és Dosztojevszkij: Bűn és büntetés

vagy: A kalandregény, utazóregény és Voltaire: Candide

Témakör: Interkulturális megközelítések és regionális kultúra (1)

20. Budapest a 20. század szépirodalmában (Molnár Ferenc, Kosztolányi, Krúdy,
József Attila, Déry Tibor, Mándy Iván írásaiban)

vagy : Budapest színházi élete – néhány színház bemutatása

vagy: Petőfi Irodalmi Múzeum bemutatása

vagy: A Szépművészeti Múzeum gyűjteménye a századforduló festészetéből

vagy Szentendre képtárai és múzeumai – a szentendrei festők emlékházai

vagy a Zichy-kastély Óbudán (Kassák- és Vasarely-múzeum)

vagy Budapesti Képtár: A Kiscelli Múzeum bemutatása

A szavazatok összesítése után előfordul, hogy még szét kell szavazni, de ezt már az osztályban, nyílt szavazással ejtjük meg.

Íme, a végleges tételsor, amelyben már a későbbre halasztott döntések is benne vannak a 12.-es tételekről:

IRODALOMTÉTELEK

Témakör: Életművek (6)

1. PETŐFI SÁNDOR
Petőfi tájleíró költészete
2. ARANY JÁNOS
Arany a balladaköltő
3. ADY ENDRE
Ady szerelmi költészete (Léda és Csinszka)
4. BABITS MIHÁLY
Babits költészetének poétikai és gondolati gazdagsága az első világháborúig
5. KOSZTOLÁNYI DEZSŐ
a novellista (A kulcs, Fürdés, Esti Kornél-novellák)
6. JÓZSEF ATTILA
gondolati versek

Témakör: Portrék (4)

7. MIKSZÁTH
A novellista (Az a fekete folt)
8. JUHÁSZ GYULA
Az Anna-szerelem és az alföldi táj Juhász Gyula költészetében
9. RADNÓTI
A bori notesz versei
10. MÓRICZ ZSIGMOND
A Rokonok c. regény értelmezése, elemzése

Témakör: Látásmódok (3)

11. TÓTH ÁRPÁD
A szimbolizmus és impresszionizmus Tóth Árpád költészetében
12. OTTLIK GÉZA
Iskola a határon
13. ÖRKÉNY (a groteszk látásmód, egypercesek vagy dráma)

Témakör: A kortárs irodalomból (1)

14. (1980 utáni művek/, pl.: Esterházy Javított kiadás, Kertész Imre: Sorstalanság, vagy egy tetszés szerint választott szerző több rövidebb vagy egy hosszabb művének értelmezése)

Témakör: Világirodalom (2)

15. Baudelaire: A romlás virágai
16. A „kisember” az orosz realizmus irodalmában /Gogol, Tolsztoj, Csehov/

Témakör: Színház- és drámatörténet (2)

17. Shakespeare: Rómeó és Júlia
18. Molière: Tartuffe

Témakör: Az irodalom határterületei (1)

19. Irodalmi művek adaptációja a filmművészetben
Egy tetszés szerint választott irodalmi mű filmváltozatának bemutatása

Témakör: Interkulturális megközelítések és regionális kultúra (1)

20. Egy tetszés szerint választott budapesti színház vagy múzeum bemutatása

A tanév elején mindenkinek egy **dossiét** kell nyitnia, amelyre ráírja, hogy **érettségi tételek**. Ezeket úgy dolgozzuk ki, hogy háromhetente **kétórás tételdolgozatot írunk** két irodalom és két nyelvtan tételből. Tehát az új anyaggal párhuzamosan háromhetente **4 érettségi tételből** kell felkészülniük a diákoknak. Ehhez útmutatót kapnak:

HOGYAN KÉSZÜLJÜNK A TÉTELISMÉTLŐ DOLGOZATRA?

IRODALOM:

1. Át kell nézni azt a bevezetést, amelybe a tételünk tartozik mind a tankönyvből, mind a füzetből. Pl: Petőfi, Arany, Vörösmarty, Madách – **a romantika Európában, a magyar romantika**, vagy: Ady, Babits, Kosztolányi – **a századvég, századforduló stílusirányzatai, a Nyugat** stb.
2. Életrajz, pályakép ismételése a füzetből és a tankönyvből – erre a bevezetőben és a lezárásban van szükség
3. A szöveggyűjteményből (kötetből, ahol fellelhető) a tételhez tartozó szövegek újraolvasása, regény esetén átlapozás, beleolvasás
4. A tételhez nem tartozó, de tanult művek átnézése a szöveggyűjteményből, füzetből, tankönyvből – lehet, hogy utalnunk kell rájuk!
5. A tételhez tartozó művek elemzésének áttanulmányozása füzetből, tankönyvből, esetleg más forrásból (pl.: Miért szép? c. kötet stb.)
6. Amit 10.-ben **stilisztikából** tanultunk (képek, alakzatok, hangszimbolika), azt mindig tudni és alkalmazni kell!
7. **A verstani ismereteket** mindig alkalmazni kell!

NYELVTAN

1. A megadott oldalszámokon a tankönyv szövegének és feladatainak áttanulmányozása
2. Ha olyan fogalmakkal találkozol, amelyeknek a mibenlétére, meghatározására nem emlékszel, utána kell nézni a korábbi fejezetekben. Pl.: nyelvi jel – nem emlékszel, mi a jel, meg kell nézni a tankönyv első fejezetében!

HOGYAN KELL MEGÍRNI A TÉTELDOLGOZATOT?

IRODALOM

1. Bő, részletező vázlat: Tagolni kell, pontokba szedni, jeleket használni (-, = stb.)
A bevezető szóljon az életmű jelentőségéről, korszakairól, a címben megjelölt témát ebbe a kontextusba helyezzük.
A befejezés legyen összegezés és kitekintés (pl. későbbi költőkre)!
A műelemzés minél több szempontot vegyen figyelembe!
A címben megjelölt feladat ne csak a végén kerüljön elő!
2. Esszé: A bevezetés és a befejezés hasonló, mint a vázlatban. A műelemzés sokféle szempontot vegyen figyelembe, de a címben megadott feladat legyen a vezérfonal.

NYELVTAN:

A legfontosabb, hogy a megadott feladatot oldjuk meg, de ne feledkezzünk meg a tétel címéről sem. Legyen egy **1-2 mondatos bevezető** arról, hogy mit jelent a tétel címe!

Például: *A nyelv változó rendszer* (1. tétel): miért és hogyan változik a nyelv? Ebből itt (a feladatban megadott szöveg esetében) mit tapasztalhatunk.

Vagy: *A nyelv mint jelrendszer* (2. tétel): Mit nevezünk jelnek, hányféle van? A nyelvben mi a legkisebb egység, ami jelnek tekinthető (a morféma, mert önálló jelentése van)? A fonéma miért nem? (Mert önálló jelentéssel nem bír, csak jelentés-megkülönböztető szerepe van: kor – kór) Milyen morfémák vannak? (tő- és toldalékmorféma.). **TEHÁT** a feladatban szereplő hangok közül azok jelek, amelyek morfémák (pl.: „t”: a múlt idő jele vagy képző stb.)

Az alaposan kijavított, szövegesen is értékelt tételdolgozatokat a dossziéba kell tenni. Így gyűlnek össze a kidolgozott érettségi tételek.

Szintén a dossziéba kerülnek az új anyaggal kapcsolatos házi és iskolai dolgozatok, ha azok valamelyik tétel témáját érintik. Például a Kosztolányi témazáró:

Választható esszé-címek:

1. A szegény kisgyermek panaszai – a versciklus poétikai, tartalmi elemzése, néhány meghatározó vers elemzése, értelmezése
2. Az újtárgyiasság Kosztolányi költészetében (2-3 vers, versrészlet elemzése)
3. A gondolati vers megújítása a *Számadás* kötetben – a *Hajnali részegség* vagy a *Szeptemberi áhítat* elemző bemutatása alapján
4. Tömörség és implicitás Kosztolányi novelláiban. A *Kulcs* vagy a *Fürdés* elemzésére
5. Az *Esti Kornél* novellák poétikájának és hőséneke bemutatása 2-3 novella elemzése alapján
6. Novák Antal világgépe, nevelési elvei és kudarca (Tetszés szerint: cáfolható vagy megerősíthető, hogy kudarcot vallott-e)
7. A nők helyzete, szerepe, életmódja a 19. és 20. század fordulóján Kosztolányi *Aranysárkány* c. regényében
8. Tanár- és diáktípusok, diákélet Kosztolányi *Aranysárkány* c. regényében
9. Az ész, az értelem és a szenvedélyek (szerelem, gyűlölet, bosszúvágy, lázadás stb.) szerepe Kosztolányi *Aranysárkány* c. regényében, hősei sorsában.

És természetesen a 14. (mai magyar irodalom), a 19. (Film és irodalom) és a 20. (Egy tetszés szerint választott színház vagy múzeum bemutatása) tételt is otthon dolgozzák ki a diákok, hiszen mind a három nyitott téma. Tetszés szerint választhatnak a tanulók a megadott keretek között. Ezek kijavított változata is a dossziéba kerül.

A dossziékat 2-3 hónaponként ellenőrzöm. Nem lehet elszórni, elveszíteni, mert pótolni kell!

A tételdolgozatok feladatai négy változatban (A, B, C és D csoport) készülnek. Az egyes csoportoknak más és más feladatokat kell megoldaniuk, így mindenki önállóan dolgozik,

ugyanis senkinek nincs a közelében olyan diák, aki hasonló címeket kapott volna, vagy akinek ideje lenne az ő problémáival foglalkozni.

Azért szeretem ezt a megoldást (az ismétlés kiterjesztését az egész tanévre, és a szóbeli tételek iskolai dolgozat formájában történő kidolgozását), **mert így minden tételt valóban minden diák maga dolgoz ki. Nem az internetről szed le sületlenségeket, amiket aztán kapkodva próbál megjegyezni. A szóbeli érettségire készülés, ismétlés eloszlik szeptembertől áprilisig szépen, egyenletesen. Van idő minden témát megemésztetni. És az a pedagógiai igazság is érvényesülhet, hogy amivel a diák maga izzad, maga írja le, amit a témáról tud, jobban meg is jegyzi.**

Nálunk ez bevált. Munkára alapozott szép eredmények születtek.

A szóbeli érettségire készülésnek ez természetesen csak egy metszete, hiszen a **szóbeli szövegalkotás** megtanulása hosszú folyamat, amellyel állandóan foglalkoznunk kell. Erről és ennek a módszereiről egy másik írásban foglalkozom.

Az írásbelire is hasonló alapossággal készülünk, de arról is egy másik anyagban szólok.

Megjegyzés: A nyelvtanfeladatok számos forrásból származnak, amelyek a tanári pályám évtizedei alatt változtak, alakultak. Ma már visszakövethetetlen, melyiket milyen tankönyvből, oktatási segédanyagból adaptáltam. A hivatkozások elmaradásáért az olvasók szíves elnézését kérem.

Spira Veronika
gyakorlóiskolai vezetőtanár

FELADATLAPOK A KÉTÓRÁS TÉTELDOLGOZATOKHOZ

TÉTELISMÉTLÉS

(Petőfi-Arany; A nyelv mint jelrendszer, A nyelv változó rendszer)
A/CSOPORT

Irodalom

1. Tétel: Petőfi tájleíró költészete

„...Az alföld amellet, hogy (a költő) individualitásának nyílt hangoztatásával, szabadság- és érzelmkultuszával, láttatásának tarka érzékiségével (...) nagyon erős romantikus vonásokat mutat, még igen sok klasszicizmusra emlékeztető gesztussal is él...” (Margócsy István 1999.)

Feladat

Mutassa be Petőfi tájleíró költészetének helyét az életműben, majd *Az alföld* c. vers elemzése során igazolja vagy cáfolja az idézet állítását! (Máxfél-kétoldalas esszé)

2. Tétel: Arany, a balladaköltő

„...Természete a balladának..., hogy nem tényeket, hanem a tények hatását az érzelmvilágra, nem a szomorú történetet, hanem annak tragikumát fejezi ki, mennél erősebben” (Arany János)

Feladat

Mutassa be a ballada műfaját, helyét Arany János költészetében, majd *A walesi bárdok* és a *Szondi két apródja* c. költemények elemzése alapján mutassa be a művészi eszköz gazdagságát (szerkesztés, képek, nyelv) és a költői helytállás változatait. (Bő vázlat készítése, amelyből a gondolatmenet és a főbb megállapítások követhetők).

Nyelvtan

Tétel: A nyelv mint jelrendszer

Feladat

Határozza meg, mit nevezünk jelnek! Majd állapítsa meg, mely hangokat tekinthetünk jelértékűnek a magyar nyelvben a következő hangok közül, és melyeket nem? Indokolja egyenként állítását, hivatkozva a nyelvi jel fogalmára!

ó, p, r, s, t, ty, ú, ű, v

Tétel: A nyelv változó rendszer

Feladat

Ismertesse a nyelvek típusait, majd hasonlítsa össze, hogyan fejezi ki az ön által ismert európai nyelvek egyike (angol, német, francia, spanyol vagy latin stb.) és a magyar a következő kifejezéseket! Magyarázza meg az eltéréseket a nyelvtípusokra hivatkozva!

édesanyám, a házban, a kutyával, reggeliztünk, eljöhetnél

TÉTELISMÉTLÉS
(Petőfi-Arany; A nyelv mint jelrendszer, A nyelv változó rendszer)
B/CSOPORT

Irodalom

1. Tétel: Petőfi tájleíró költészete

„...*A Tisza (...) a folyónak két állapotát, az idillien szelídet és a vadul áradót is megrajzolja (...), a kiinduló metaforát a (...) vízió felé tágitja ki ...*” (Margócsy István)

Feladat

Mutassa be Petőfi tájleíró költészetének helyét az életműben, majd *A Tisza* c. költemény elemzése során érveljen az idézetben szereplő állítás igaza mellett vagy ellen!

(Másfél-kétoldalas esszé)

2. Tétel: Arany János, a balladaköltő

„...*Természete a balladának..., hogy nem tényeket, hanem a tények hatását az érzelemvilágra, nem a szomorú történetet, hanem annak tragikumát fejezi ki, mennél erősebben*” (Arany János)

Feladat

Bizonyítsa a költő megállapításának igazát két-három ismert ballada elemzése alapján (*Ágnes asszony, Hídavatás, Tengeri-hántás*)!

.(Bő vázlat, amelyből a gondolatmenet és a főbb állítások követhetők)

Nyelvtan

Tétel: A nyelv mint jelrendszer

Feladat

Határozza meg, mit nevezünk jelnek, majd ismertesse a jelek fajtáit példákon is bemutatva jellegzetességeiket!

Tétel: A nyelv változó rendszer

Feladat

Ismertesse, mit nevezünk diakron nyelvvizsgálatnak! Majd emeljen ki néhány példát az alábbi szövegből, amely igazolja, hogy a magyar nyelv számos változáson ment keresztül mind nyelvtanát, mind szóhasználatát, mind hangtanát tekintve az elmúlt kétszáz évben!

„*A tudománybeli csatáknak meg van a magok haszna; a dolog jobban kiörlődik, s azok az ideák, melyek annakelőtte csak kevés főben voltak meg, s talán ott is csak homályosan, elhatnak a publikumra, s közönségessé lesznek. Az igazságnak soha nem árt az ellenkezés, sőt azáltal mindég nyer az igazság, ha ugyan igazság.* (Kazinczy Ferenc 1792)

TÉTELISMÉTLÉS
(Petőfi-Arany; A nyelv mint jelrendszer, A nyelv változó rendszer)
C/CSOPORT

Irodalom

1. Tétel: Petőfi tájleíró költészete

„...a költő csak azt fogja dicsőítő leírásaiban megénekelni, amit ő szeret, azt a tájat fogja említeni, ahol ő van honn...” (Margócsy István)

Feladat

Az alföldi táj különböző arcai Petőfi tájköltészetében

(Részletes vázlat, amelyből a gondolatmenet és a főbb állítások követhetők)

2. Tétel: Arany, a balladaköltő

„...Természete a balladának..., hogy nem tényeket, hanem a tények hatását az érzélemvilágra, nem a szomorú történetet, hanem annak tragikumát fejezi ki, mennél erősebben” (Arany János)

Feladat

Mutassa be a nagykőrösi balladák tematikus és formai gazdagságát az *V. László* c. ballada elemzése alapján, hivatkozva a korszak más balladáira is! **(Másfél-kétoldalas esszé)**

Nyelvtan

Tétel: A nyelv mint jelrendszer

A nyelvi jelek többsége a megállapodáson alapuló jelek közé tartozik. Kivételt képeznek a hangutánzó és hangfestő szavak. Emelje ki az alábbi szövegből a hangutánzó és hangfestő szavakat, majd ezek segítségével érveljen az előbbi megállapítás igaza mellett!

*Brummog a bögő, jaj, de furcsa hang,
 Beléje kondul a repedt harang,
 Kutyák vonítanak a holdra fel,
 A túlsó parton varjúraj felel.*

(Juhász Gyula: Tápai lagzi)

Tétel: A nyelv változó rendszer

Feladat

Határozza meg, mit nevezünk nyelvcsaládnak! Mutasson be részletesebben három nyelvcsaládot az indoeurópai nyelvcsaládon belül (pl.: a latin, a szláv és a germán nyelveket)!

TÉTELISMÉTLÉS
(Petőfi-Arany; A nyelv mint jelrendszer, A nyelv változó rendszer)
D/CSOPORT

Irodalom

1. Tétel: Petőfi tájleíró költészete

„...nemcsak a szemlélés folyamatát fogja szinte lépésről lépésre rögzíteni, hanem (...) itt a költő már nyíltan kimondja, hogy a lelkével fogja nézni a 'lebegő' Alföldet.” (Margócsy István)

Feladat

A nézőpontok változatossága Petőfi tájleíró verseiben (**Részletező vázlat**, amelyből a gondolatmenet és a főbb állítások követhetők)

2. Tétel: Arany, a balladaköltő

„Soha nem találkoztam még költővel, aki a nyelvvel ilyen csodát művelt volna. Nála nyelv és érzés, eszköz és cél, szándék és kifejezés döbbenetesen egy. Valahányszor egy szót használ, az más színt, árnyalatot kap, mint a közbeszédben, valami varázst, amely addig nem volt benne (...) Ő maga a magyar nyelv.” (Kosztolányi Dezső)

Feladat

Ismertesse Arany balladaköltői korszakait, majd a kései balladák sajátosságait a *Tengeri-hántás* c. költemény elemzése alapján, rámutatva a Kosztolányi által említett nyelvi, költői varázusra, amely a ballada szövegét jellemzi. (**Másfél-kétoldalas esszé**)

Nyelvtan

Tétel: A nyelv mint jelrendszer

Feladat

A jelek rendszerekbe rendeződnek. Egy-egy jel mást jelent, ha egyik rendszerből a másikba emeljük. Mutassa be ezt a jelenséget úgy, hogy mondja el, milyen környezetben milyen jelentéseik lehetnek az alábbi jeleknek (pl. a közlekedésben, a térképeken stb.)!

- zöld szín
- fehér szín
- felemelt kéz
- nyíl

Tétel: A nyelv változó rendszer

Feladat

Ismertesse a nyelvek típusait, majd hasonlítsa össze, hogyan fejezi ki egy ön által ismert európai nyelvek egyike (angol, német, francia, spanyol, latin stb.) és a magyar a következő kifejezéseket! Magyarázza meg az eltéréseket!

édesanyám, a polcomon, eljöhetnél, kértelek

TÉTELISMÉTLÉS

(Ady-Babits; A kommunikáció tényezői és funkciói, A kommunikáció nem nyelvi formái) A/CSOPORT

Irodalom

Témakör: Életművek

3.Tétel: Babits költészetének poétikai és gondolati gazdagsága az első világháborúig

„Írisz az istenek követe, szivárványkoszorúja a 'tarka' világ, és ha a kötetbeli versek a levelei, akkor maguk is tarkák, egymást ütő színeket és ellentéteket egyesítenek.” Rába György: Babits Mihály 1983.)

Feladat

Mutassa be a *Levelek Írisz koszorujából* és a *Herceg, hátha megjön a tél is* c. kötetek néhány versét elemezve, miként jelennek meg Babits költészetében a 19-20. század fordulójának meghatározó stílusirányzatai: az impresszionizmus, a szimbolizmus és a szecesszió!

(Másfél-kétoldalas esszé)

4. Tétel: Ady Endre szerelmi költészete

„A Léda-versek éppen a legmodernebb versei közé tartoztak. Ady sok másról is beszélt, amiről addig nem beszéltek. A kitárulkozó merész őszinteség szavával szólt a szerelmi harcra, az egymást felsebző küzdelemről (...) Tépett, hajszolt, zaklatott szerelemről, szerelmi önzésről.” (Kenyeres Zoltán: Ady Endre 1998.)

Feladat

Mutassa be a Léda-szerelem poétikai és tartalmi újszerűségét az *Új versek néhány költeménye alapján* (Pl.: *Mert engem szeretsz, Meg akarlak tartani, Héja-nász az avaron* stb.)

(Bő vázlat készítése, amelyből a gondolatmenet és a főbb megállapítások követhetők).

Nyelvtan

Témakör: Kommunikáció

3.Tétel: A kommunikáció tényezői és funkciói

Feladat

Ismertesse a kommunikáció főbb funkcióit, majd állapítsa meg, hogy milyen kommunikációs funkciók ismerhetők fel a következő szövegben? (Mondatonként mutassa be a meghatározó és az árnyaló funkciókat! Igazolja állítását!)

- Egészségetekre!

Bandi egy tervrajzot tesz le az asztalra.

- Mít szólsz hozzá? - kérdezte Teri.
- Olyan lesz, mint a mienk.
- Nem olyan lesz, mert ez magasföldszintes - mondta Bandi.

4.Tétel: A kommunikáció nem nyelvi formái (arcjáték, testbeszéd)

Feladat Emelje ki az alábbi szövegből a kommunikáció nem nyelvi formáit és értelmezze jelentésüket a szövegösszefüggésben!

„A tanár leül és maga elé teszi a noteszt. Ránéz. A rossz tanuló görcsösen mondogatja magában:

„ápluszbészter...” Vesi a krétát. A tanár ránéz.

- Készült? – mondja a tanár
- Készültem. (...)
- Hát akkor írja.

A rossz tanuló a tábla felé fordul és engedelmesen írni kezd.

Szép lassan és kalligrafikusan ír. A négyesnek a szárát vastagítja, a vonalból, ami törtet jelent, gondosan letöröl egy darabot, ehhez külön elmegy az ablakig a spongyáért. Időt nyer ezzel. Hátha csöngetnek addig. Vagy valami lesz (...) Hozzá nem értő ember, aki ezt a jelenete figyeli, azt hiszi, valami jó tanuló felel. De a szakértő tudja már, mit jelent az, mikor valaki ilyen határtalan gonddal rajzolja a kettes farkincáját. Halálos csend köröskörül. A tanár nem mozdul. (...) Ő tudja, mit jelent ez.

- Készült? – mondja keményen és szárazon.
- Tanár úr kérem, én készültem.

Ezt bezzeg villámgyorsan mondja: véres dac, lázadó kétségbeesés remeg a hangjában. ”

(Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem. A rossz tanuló felel)

TÉTELISMÉTLÉS

(Ady-Babits; A kommunikáció tényezői és funkciói, A kommunikáció nem nyelvi formái)
B/CSOPORT**Irodalom****Témakör: Életművek****3.Tétel: Babits költészetének poétikai és gondolati gazdagsága az első világháborúig**

„A legkisebb ablakon át, mely a szabadba nyíl, végtelenig látni. A világ összefügg és akármiről van szó, mindenről szó van.” (Babits Mihály: Játékfilozófia. 1911.)

Feladat

Mutassa be a fiatal Babits ars poeticáját *A levelek Írisz koszorújából* c. kötet bevezető (*In Horatium*) és záró versének (*A lírikus epilógja*) értelmezése, elemzése közben. Térjen ki a kötet címének jelentésére is!

(**Bő vázlat** készítése, amelyből a gondolatmenet és a főbb megállapítások követhetők).

4. Tétel: Ady Endre szerelmi költészete

„A Léda-versek éppen a legmodernebb versei közé tartoztak. Ady sok másról is beszélt, amiről addig nem beszéltek. A kitarulkozó merész őszinteség szavával szólt a szerelmi harcra, az egymást felsebző küzdelemlről (...) Tépett, hajszolt, zaklatott szerelemlről, szerelmi önzésről.” (Kenyeres Zoltán: Ady Endre 1998.)

Feladat

Mutassa be a Léda-szerelm poétikai és tartalmi modernségét néhány költemény értelmező-elemző bemutatásán keresztül (pl.: *Héja-nász az avaron, Lédával a bálban, Elbocsátó szép üzenet*)

(**Másfél-kétoldalas esszé**)

Nyelvtan**Témakör: Kommunikáció****3.Tétel: A kommunikáció tényezői és funkciói****Feladat**

Ismertesse a kommunikáció főbb funkcióit, majd állapítsa meg, hogy milyen kommunikációs funkciók ismerhetők fel a következő szövegben? (Mondatonként mutassa be a meghatározó és az árnyaló funkciókat! Igazolja állítását!)

- Hol vetted a táskádat?
- Nem vettem, kaptam.
- De hol lehet ilyet venni?
- Honnan tudjam? Mondtam, hogy ajándékba kaptam!
- Most mi van, mit pattogsz?

4.Tétel: A kommunikáció nem nyelvi formái (arcjáték, testbeszéd)**Feladat**

Emelje ki az alábbi szövegből a kommunikáció nem nyelvi formáit és értelmezze jelentésüket a szövegösszefüggésben!

„Palatáblák zörögtek. Ő is a padra akarta fektetni palatábláját, de a mellette ülő morcos, fekete fiú ellenségesen kifelé tuskolta. Nem engedte írni.

Erre keservesen és hangosan sírva fakadt.

- *Mi az? – szólt a tanító.*
- *Sír – jelentette a morcos, fekete fiú.*

(...)

Minden gyerek feléje nézett. Sokan föl is álltak, hogy jobban lássák.

- *Itatja az egereket! – kiabálták.*
- *Csönd legyen! – csattant föl a tanító s nádpálcával az asztalra vágott.*
- Lejött a dobogóról. A kisfiú mellé állt. Megsimogatta arcát lágy, bagószagú kezével*
- *Ne sírj! (...) Vagy te nem szeretnél megtanulni írni? ”*

(Kosztolányi Dezső: Esti Kornél. Második fejezet)

TÉTELISMÉTLÉS
(Ady-Babits; A kommunikáció tényezői és funkciói, A kommunikáció nem nyelvi formái)
C/CSOPORT

Irodalom

Témakör: Életművek

3.Tétel: Babits költészetének poétikai és gondolati gazdagsága az első világháborúig

„Írisz az istenek követe, szivárványkoszorúja a 'tarka' világ, és ha a kötetbeli versek a levelei, akkor maguk is tarkák, egymást ütő színeket és ellentéteket egyesítenek.” Rába György: Babits Mihály 1983.)

Feladat: Mutassa be a Levelek Írisz koszorújából és a Herceg, hátha megjön a tél is c. kötetek néhány versét elemezve, miként jelennek meg Babits költészetében a századvég, századelő meghatározó stílusirányzatai: az impresszionizmus, a szimbolizmus és a szecesszió **(Másfél-kétoldalas esszé)**

4. Tétel: Ady Endre szerelmi költészete

A Csinszka-versek „A meglelt boldogság, a megtalált szerelem, a harmonikus élet dalai. Csakhogy a boldogságot, a szerelmet és a harmonikus életet is megkeserítette a háború és mindaz, amit e szó jelentett Ady számára: nem lehetett elszigetelődni a megrosszult világtól.. A visszavont boldogság, a szomorúságba hajló öröm emelte a konvencionális szerelmi líra fölé a Csinszka-verseket (...) egy egész világ háborúsága akadályozta két ember boldogságát.” (Kenyeres Zoltán: Ady Endre. 1998)

Feladat

Mutassa be a Csinszka-versek poétikai, tartalmi sajátosságait néhány költemény értelmezésén, elemzésén keresztül (Pl.: *Vallomás a szerelemről, Cifra szűrőmmel betakarva, Őrizem a szemed, De ha mégis?*)

(Bő vázlat készítése, amelyből a gondolatmenet és a főbb megállapítások követhetők).

Nyelvtan

Témakör: Kommunikáció

3.Tétel: A kommunikáció tényezői és funkciói

Feladat

Ismertesse a kommunikáció főbb funkcióit, majd állapítsa meg, hogy milyen kommunikációs funkciók ismerhetők fel a következő mondatokban! Igazolja állítását!

„Jaj, Istenem, rendelj szállást,
Mert meguntam a bujdosást...” (Népdal)

„Szia, szia, hogy vagytok?”

„Nem jut eszembe az a szó. Hogy is kell mondani azt, hogy...”

„Jónás fölkelt és ment Ninivébe az Úr parancsa szerint.” (Biblia, 20. századi fordítás)

4.Tétel: A kommunikáció nem nyelvi formái (arcjáték, testbeszéd)

Feladat Emelje ki az alábbi szövegből a kommunikáció nem nyelvi formáit és értelmezze jelentésüket a szövegösszefüggésben!

„Amikor anyjával az iskola homályos előcsarnokába ért, elhalványodott. Rájött a „nehéz légzés”. Szokása szerint egy oszlophoz dőlt s teljes erejével magához szorította. Anyja lehajolt hozzá, megkérdezte, mi baja. Nem felelt neki. Csak a kezét szorongatta, egyre erősebben.

(...) Egy barna szárnyas ajtó előtt az anyja megsókolta őt. Indulni akart. De ő nem engedte el a kezét.

- Félek – suttopta.
- .Mitől félsz?
- Félek – ismételte.
- Ne félj, aranyom. (...) menj a kis barátaidhoz.
- Maradj – könyörgött s az anyja szoknyájába kapaszkodott.

Az a szabadon hagyott kezével búcsút intett fiának, kisiklott előle, lassan ballagott a folyosón. A folyosó sarkán elővette zsebkendőjét s megtörölte szemét. Még vissza is nézett rá egyszer, hogy mosolyával bátorítsa.” (Kosztolányi Dezső: Esti Kornél. Második fejezet)

TÉTELISMÉTLÉS
(Ady-Babits; A kommunikáció tényezői és funkciói, A kommunikáció nem nyelvi formái)
D/CSOPORT

Irodalom**Témakör: Életművek****3.Tétel: Babits költészetének poétikai és gondolati gazdagsága az első világháborúig**

„(...) kétféle idő van: az egyik a fizikusok által használt egynemű idő, a Kant-féle szemléleti forma; mely a térhez hasonlít; a másik az élőlények különmemű ideje: amelyet Bergson tartamnak nevez.” (Babits Mihály)
 „...Az Esti kérdésre jellemző a mellé- és alárendelést egyesítő, sőt az utóbbit újabb alárendelésekkel szövevényesítő, indázó, babitsos mondatfűzés...” (Szerb Antal)

Feladat: Értelmezze Babits Mihály Esti kérdés c. költeményét mint gondolati, filozofikus, ugyanakkor szecessziós verset! (**Bő vázlat készítése**, amelyből a gondolatmenet és a főbb megállapítások követhetők).

4. Tétel: Ady Endre szerelmi költészete

„A Léda-versek éppen a legmodernebb versei közé tartoztak. Ady sok másról is beszélt, amiről addig nem beszéltek. A kitarulkozó merész őszinteség szavával szólt a szerelmi harcról, az egymást felsebző küzdelemlről (...) Tépett, hajszolt, zaklatott szerelemlről, szerelmi önzésről.”
 A Csinszka-versek „A meglelt boldogság, a megtalált szerelem, a harmonikus élet dalai. Csakhogy a boldogságot, a szerelmet és a harmonikus életet is megkeserítette a háború és mindaz, amit e szó jelentett Ady számára: nem lehetett elszigetelődni a megrosszult világtól. A visszavont boldogság, a szomorúságba hajló öröm emelte a konvencionális szerelmi líra fölé a Csinszka-verseket (...) egy egész világ háborúsága akadályozta két ember boldogságát.” (Kenyeres Zoltán: Ady Endre. 1998)

Feladat:

Hasonlítsa össze a diszharmonikus, a lázadó szerelem verseit (Léda-versek) a szerelemben menedéket, harmóniát kereső versekkel (Csinszka-versek) néhány költemény elemző bemutatása alapján (pl.: *Héja-nász az avaron*, *Lédával a bálban*, *Elbocsátó szép üzenet*; *Őrizem a szemed*, *De ha mégis?*) (**Másfél-kétoldalas esszé**)

Nyelvtan**Témakör: Kommunikáció****3.Tétel: A kommunikáció tényezői és funkciói****Feladat**

Mutassa be a kommunikáció tényezőit és funkcióit, valamint kapcsolatukat Örkény István egypercesének értelmezésével!

- Hölderlin ist ihnen unbekannt? - kérdezte dr. K.H.G., miközben a lódögnek a gödröt ásta.
 - Ki volt az? – kérdezte a német őr?
 - Aki a Hyperiont írta- magyarázta dr. K.H.G. nagyon szeretett magyarázni. – A német romantika legnagyobb alakja. És például Heine?
 - Kik ezek?- Kérdezte az őr.
 - Költők – mondta dr. K.H.G. – Schiller nevét sem ismeri?
 - De ismerem – mondta a német őr.
 - És Rilket?
 - Őt is – mondta a német őr, és paprikavörös lett, és lelőtte dr. K.H.G.-t.
- (Örkény István: In memoriam de. K.H.G.)

4.Tétel: A kommunikáció nem nyelvi formái (arcjáték, testbeszéd)

Feladat. Értelmezze a kiemelt kifejezéseket abból a szempontból, hogy milyen gesztusnyelvi jelzéseket idéznek fel! Helyettesítse rokonértelmű szavakkal a kifejezéseket!

- A vizsga után lógó **orral hagyta el a termet.**
- tegnap jól **felhúzta az orrát.**
- Amióta elhagyta a barátnőjét, a barátai **átnéznek rajta.**
- **Vállát vonogatva** hagyta rájuk a döntést.
- Csak úgy **feszített** az új öltönyében.
- Szinte **ölni tudott volna a szemével**, amikor megkérdezték tőle, mire költötte el a pénzt.
- Rövid tűnődés után **rábólintott** családtagjai kérésére.

TÉTELISMÉTLÉS

Mikszáth, Juhász Gyula, A magyar nyelv eredete és rokonai, A nyelvtörténet forrásai (nyelvmemlékek)
A/CSOPORT

Irodalom**Témakör: Portrék****7.Tétel Mikszáth, a novellista (Az a fekete folt)**

„Valódi prózatörténeti jelentősége (...) elbeszélői modorában rejlik. (...) Egy olyan elbeszélőnyelvet teremtett, amely elsőként ösztönözte az olvasót arra, hogy elidőzzön ennél az elbeszélőnyelvnél, és ne csak a történet fordulatait keresse.” (Kenyeres Zoltán)

Feladat:

Jellemezze Mikszáth Kálmán első két novelláskötetét prózapoétikai és tematikai szempontból, majd mutassa be az *Az a fekete folt* c. elbeszélés művészi sajátosságait, cselekményét, szereplőit, és a bacsa belső meghasonlásának folyamatát. **(Másfél-kétoldalas esszé)**

8. Tétel: Az Anna-szerelm és az alföldi táj Juhász Gyula költészetében

„Szegény magyar volt, //Költő volt, senki, //Nem tudott élni, //Csak énekelni.
Nem volt rossz, sem jó, //Csak ember, fáradt, //Várt, várt, és nem lelt //Soha csodákat.
Mély szürkeségben //Színeket látott, //Magyar volt, költő: //Átkozott, áldott.”

Juhász Gyula: Fejfámra

Feladat

Világítson rá Juhász Gyula helyére a Nyugat első nemzedékében, ismertesse főbb témáit és poétikáját, majd mutassa be a Tiszai csönd, a Magyar táj magyar ecsettel, a Milyen volt szökecséje és az Anna örök c. versek elemzése során költői eszközeinek gazdagságát, a versek hangulatának finom árnyalatait!

(Bő vázlat készítése, amelyből a gondolatmenet és a főbb megállapítások követhetők).

Nyelvtan**Témakör: Nyelvtörténet****5. Tétel: A magyar nyelv eredete és rokonai****Feladat**

Ismertesse a mellékelt ábra alapján a finnugor nyelvrokonság családfáját! Sorolja fel a finnugor rokonság kiemelkedő kutatóit!

(Ábra)

6.Tétel: A nyelvtörténet forrásai: a nyelvmemlékek

Sorolja fel és határozza meg a nyelvmemlékek főbb típusait megnevezve mindegyikre példákat! Majd ismertesse részletesebben a *Halotti beszéd és könyörgést*, valamint az *Ómagyar Mária-siralmat*!

TÉTELISMÉTLÉS

Mikszáth, Juhász Gyula, A magyar nyelv eredete és rokonai, A nyelvtörténet forrásai (nyelvemlékek)
B/CSOPORT

Irodalom

Témakör: Portrék

7. Tétel Mikszáth, a novellista (Az a fekete folt)

„Valódi prózatörténeti jelentősége (...) elbeszélői modorában rejlik. (...) Egy olyan elbeszélőnyelvet teremtett, amely elsőként ösztönözte az olvasót arra, hogy elidőzzön ennél az elbeszélőnyelvnél és ne csak a történet fordulatait keresse.” (Kenyeres Zoltán)

Feladat

Mutassa be Mikszáth első két novelláskötetét, majd elemezze az *Az a fekete folt* c. elbeszélést prózapoétikai szempontból (pl.: az elbeszélői nézőpont sajátosságai, szerkezet, stílusirányzatok, jellemzés stb.)

(Bő vázlat készítése, amelyből a gondolatmenet és a főbb megállapítások követhetők).

8. Tétel: Az Anna-szerelem és az alföldi táj Juhász Gyula költészetében

„Dulcinea, cseléd, akárki voltál,
Szívemben tisztán tündökölt az oltár.
És érted gondolt száz dicső bolondot
Elmés, nemes, halódó don Quijotod.”

(Juhász Gyula: Dulcineának)

Feladat

Világítson rá Juhász Gyula helyére a Nyugat első nemzedékében, ismertesse főbb témáit és poétikáját, majd mutassa be az Anna-szerelem két költeményét elemezve az emlékezés és felejtés ellentétét, a költői eszközök gazdagságát (*Milyen volt, Anna örök!*) (Másfél-kétoldalas esszé)

Nyelvtan

Témakör: Nyelvtörténet

5. Tétel: A magyar nyelv eredete és rokonai

Feladat

Sorolja fel a magyar nyelv finnugor eredetének főbb bizonyítékait! Fejtse ki, mit értünk alapszókinccsen, és mutassa be különböző szócsoportokból kiemelt példákban az alapszókinccs finnugor eredetét!

6. Tétel: A nyelvtörténet forrásai: a nyelvemlékek

Feladat

Mutassa be a nyelvemlékek főbb típusait, majd állapítsa meg, milyen nyelvemléktípusból való az alábbi szövegrészlet! Tegyen megállapításokat a magyar nyelv akkori állapotáról, jellemzőiről!

Adhuc autem est locus *Mortis* (1) dictus, cuius implicit terminus a *Sar feu* (2) *eri itu rea* (3), hinc *ohut cuta rea* (4), inde ad *holmodi rea* (5) (...) et exinde *mortis uuasara kuta rea* (6) ...

Fordítás/értelmezés

Van még azután egy *Mortis* (Martos) nevű hely, amelynek határa a *Sar feunél* (Sárfőnél) kezdődik, innen az *Eri itu rea* (Éri itatóra), innen *Ohut cutarea* (Óútkútjáig = a régi útnál lévő kútig) megy, innen *Holmodi rea* (Halmocskáig), (...) és innen *Mortis uuasara kuta rea* (Martos vásárterének kútjáig).

TÉTELISMÉTLÉS

Mikszáth, Juhász Gyula, A magyar nyelv eredete és rokonai, A nyelvtörténet forrásai (nyelvmélekek)

C/CSOPORT

Irodalom**Témakör: Portrék****7. Tétel Mikszáth, a novellista (Az a fekete folt)**

„Valódi prózatörténeti jelentősége (...) elbeszélői modorában rejlik. (...) Egy olyan elbeszélőnyelvet teremtett, amely elsőként ösztönözte az olvasót arra, hogy elidőzzön ennél az elbeszélőnyelvnél, és ne csak a történet fordulatait keresse.” (Kenyeres Zoltán)

Feladat:

Jellemezze Mikszáth Kálmán első két novelláskötetét prózapoétikai és tematikai szempontból, majd mutassa be az *Az a fekete folt* c. elbeszélés művészi sajátosságait, cselekményét, szereplőit, és a bacsa belső meghasonlásának folyamatát **(Másfél-kétoldalas esszé)**

8. Tétel: Az Anna-szerelem és az alföldi táj Juhász Gyula költészetében

Az alkonyat, a merengő festő fest,

Violára a lemenő felhőket

S a szürke fákra vérző aranyat ken,

Majd minden színét a Tiszának adja,

Ragyog, ragyog a búbanat iszapja.

(Magyar táj: így lát mélán egy magyar szem.)

(Juhász Gyula: Magyar táj magyar ecsettel)

Feladat

Világítson rá Juhász Gyula helyére a Nyugat első nemzedékében, ismertesse főbb témáit és poétikáját, majd mutassa be, miképpen jelenik meg költészetében az alföldi táj az impresszionizmus és a szimbolizmus stílusjegyeit, eszközeinek gazdagságát felhasználva két-három vers elemzése segítségével (pl.: *Magyar táj magyar ecsettel*, *Tiszai csönd*, *Tápai lagzi*) **(Bő vázlat** készítése, amelyből a gondolatmenet és a főbb megállapítások követhetők).

Nyelvtan**Témakör: Nyelvtörténet****5. Tétel: A magyar nyelv eredete és rokonai****Feladat**

Sorolja fel a magyar nyelv finnugor eredetének főbb bizonyítékait! Majd mutassa be az alábbi táblázatok alapján, hogy milyen szabályos hangmegfelelések mutathatók ki a finnugor nyelvek szavai között!

(TÁBLÁZAT)

6. Tétel: A nyelvtörténet forrásai: a nyelvmélekek**Feladat**

Sorolja fel és határozza meg a nyelvmélekek főbb típusait megnevezve példákat! Majd mutassa be a z alábbi szövegen az ómagyar nyelv néhány hangtani és nyelvtani sajátosságát!

„Látjátuk feleim szümtükkel, mik vogymuk: isa, por es homou vogymuk. Menyi milosztben terümtév éleve miü isemüköt Ádámot, és adutta vola neki paradicsumot házoá. Es mend paradicsumben valou gyimilcsektül mondá neki élnie. Heon tilutoá üt igy fa gyimilcsétül.”

TÉTELISMÉTLÉS

Mikszáth, Juhász Gyula, A magyar nyelv eredete és rokonai, A nyelvtörténet forrásai (nyelvemlékek)
D/CSOPORT**Irodalom****Témakör: Portrék****7.Tétel Mikszáth, a novellista (Az a fekete folt)**

„Valódi prózatörténeti jelentősége (...) elbeszélői modorában rejlik. (...) Egy olyan elbeszélőnyelvet teremtett, amely elsőként ösztönözte az olvasót arra, hogy elidőzzön ennél az elbeszélőnyelvnél és ne csak a történet fordulatait keresse.” (Kenyeres Zoltán)

Feladat

Mutassa be Mikszáth első két novelláskötetét, majd elemezze az *Az a fekete folt* c. elbeszélést prózapoétikai szempontból (pl.: az elbeszélői nézőpont sajátosságai, szerkezet, stílusirányzatok, jellemzés stb.)

(**Bő vázlat** készítése, amelyből a gondolatmenet és a főbb megállapítások követhetők).

8. Tétel: Az Anna-szerelem és az alföldi táj Juhász Gyula költészetében

„Milyen volt szőkesége, nem tudom már,
De azt tudom, hogy szőkék a mezők,
Ha dús kalásszal jő a sárguló nyár
S e szőkeségben újra érzem őt.” (Juhász Gyula)

Feladat

Világítson rá Juhász Gyula helyére a Nyugat első nemzedékében, ismertesse főbb témáit és poétikáját, majd mutassa be két-három vers elemzése, értelmezése segítségével, miképpen jelenik meg az alföldi táj és az Anna-szerelem emléke költészetében az impresszionizmus és szimbolizmus gazdag stílusjegyeit alkalmazva! (pl.: *Tiszai csönd, Magyar táj magyar ecsettel, Milyen volt...*, Anna örök) (**Másfél-kétoldalas esszé**)

Nyelvtan**Témakör: Nyelvtörténet****5. Tétel: A magyar nyelv eredete és rokonai****Feladat**

Sorolja fel a magyar nyelv finnugor eredetének főbb bizonyítékait! Majd mutassa be részletesebben a nyelvtani rendszer hasonlóságát!

6.Tétel: A nyelvtörténet forrásai: a nyelvemlékek**Feladat**

Állapítsa meg, milyen nyelvemléktípusból való az alábbi szövegrészlet! Tegyen megállapításokat a magyar nyelv akkori állapotáról, jellemzőiről!

Adhuc autem est locus *Mortis* (1) dictus, cuius implicit terminus a *Sar feu* (2) *eri itu rea* (3), hinc *ohut cuta rea* (4), inde ad *holmodi rea* (5) (...) et exinde *mortis uasara kuta rea* (6) ...

Fordítás/értelmezés:

Van még azután egy *Mortis* (Martos) nevű hely, amelynek határa a *Sar feunél* (Sárfőnél) kezdődik, innen az *Eri itu rea* (Éri itatóra), innen *Ohut cutarea* (Óútkútjáig= a régi útnál lévő kútig) megy, innen *Holmodi rea* (Halmocskáig), (...) és innen *Mortis uasara kuta rea* (Martos vásárterének kútjáig)

TÉTELISMÉTLÉS
Móricz Zsigmond, Tóth Árpád, A nyelvújítás, A nyelvjárások
B/CSOPORT

Irodalom**Témakör: Portrék****10. Tétel: Móricz Zsigmond: Rokonok**

„...nem lehet egyszerre két lovon ülni, nem lehet pénzt és villát elfogadni a takarékpénztártól és közben ellenszegülni a takarékpénztár érdekeinek, nem lehet kidobni a panamázó vállalkozó emberét és mellékesen városi szállítást kérni Berci bácsi számára.” (Hevesi András, Nyugat 1933.)

Feladat:

Mutassa be a *Rokonok* című regény helyét az életműben, a mű témáját, a dzsenti-téma előzményeit a magyar irodalomban, majd mutassa be, milyen panamák, korrupciós ügyek, összefonódások nyomára jut Kopjáss István főügyesként Zsarátnokon, és miképpen viszonyul a feltárt jelenségekhez! (**Bő vázlat** készítése, amelyből a gondolatmenet és a főbb megállapítások követhetők).

Témakör: Látásmódok**11. Tétel: A szimbolizmus és impresszionizmus Tóth Árpád költészetében**

„Az impresszionista közlésmód alapja gyakran az emlékező magatartás. Emlékképként idéződik föl valamilyen pillanatnyi hangulat, érzéki benyomás, cselekvésmozzanatok sorozata. Az egymással keveredő érzetek igazi kifejezői a szinesztéziák. Igen nagy a jelzőként szolgáló melléknevek aránya, a színek, árnyalatok megjelenítése. A metaforák a táj és a környezet megérzéskítésében játszanak nagy szerepet.” (Irodalmi lexikon)

Feladat

Helyezze el Tóth Árpád életművét a 20. századi magyar költészetben, mutassa be fontosabb köteteit, legjellemzőbb témáit, poétikáját, majd két-három tetszés szerint választott költemény elemzése közben mutassa be a szimbolizmus, a szecesszió és az impresszionizmus megjelenési formáit, költői eszközeit Tóth Árpád verseiben. (**Másfél-kétoldalas esszé**)

Nyelvtan**Témakör: Nyelvtörténet****7. Tétel: Egy nyelvtörténeti korszak jellemzése: A nyelvújítás céljai, eszközei és eredményei****Feladat**

Mutassa be a nyelvújítás céljait, ismertesse a nyelvújítási harc fontosabb eseményeit, résztvevőit, eredményeit, majd oldja meg a következő feladatot:

szóképzés	szóösszetétel	szórövidítés	szóösszerántás

Helyezze el a táblázatban a szavakat a megfelelő oszlopba!

zöm (zömmök), mosoly (mosolyog), elnök (elöl + ülnök), tanoda, könyvtár, függelék, buzgalom (buzog), pénztár, járda, lég (levegő + ég)

Témakör: Nyelv és társadalom**8. A magyar nyelv változatai – nyelvjárások**

Határozza meg, mit nevezünk nyelvjárásnak, majd gyűjtse ki az alábbi szövegből a hangtani, alaktani és szóképzésbeli jellemzőket (eltéréseket az irodalmi nyelvtől)!

„1872 nyarán esett meg az az emlékezetes találkozás, Balogh Istvánt azóta is ette a fene a lány után. Ősz derekán nagyon elővette az érzés: maga állított be a követasszonnyal a lányos házba.

- Hát kendnek is verebet fogott máma az orra – nevetett a lány, ahogy Balogh

István dér csípte, pirosuló orrára pillantott.

- Héjjába, gyün a tél, az embör mán a télikabátot is elállí (elviseli) – mondta komolyan Balog István.”
- (Temesi Ferenc: Por c. regényéből)

TÉTELISMÉTLÉS
Móricz Zsigmond, Tóth Árpád, A nyelvújítás, A nyelvjárások
C/CSOPORT

Irodalom**Témakör: Portrék****10.Tétel : Móricz Zsigmond: Rokonok**

„A család, a szűkebb atyafiság ebben a könyvben csak kezdőpont, s amint a varázsló a magból virágzó cseresznyefát fakaszt, Móricz is e motívumot úgy fejleszti s tágítja a nagy magyar »rokonság« egyetemes fikciójává, hogy a kezdet kis csirájából egy egész várost, egy egész kort, egy egész társadalmat kitenyész.”
 (Gyergyai Albert Nyugat, 1933)

Feladat:

Mutassa be a *Rokonok* helyét Móricz pályáján, majd mutassa be a mű témát és jellemezze a regény szereplőit!
(Másfél-kétoldalas esszé)

Témakör: Látásmódok**11. Tétel: A szimbolizmus és impresszionizmus Tóth Árpád költészetében**

„Az impresszionista közlés módja gyakran az emlékező magatartás. Emlékképként idéződik föl valamilyen pillanatnyi hangulat, érzéki benyomás, cselekvésmozzanatok sorozata. Az egymással keveredő érzetek igazi kifejezői a szinesztéziák. Igen nagy a jelzőként szolgáló melléknevek aránya, a színek, árnyalatok megjelenítése. A metaforák a táj és a környezet megérzéskítésében játszanak nagy szerepet.” (Irodalmi lexikon)

Feladat

Helyezze el Tóth Árpád életművét a 20. századi magyar költészetben, mutassa be fontosabb köteteit, legjellemzőbb témáit, poétikáját, majd elemezze az *Elégia egy rekettyebokorhoz* c. költeményt mind a költői eszközök, mind a gondolati tartalom szempontjából. **(Bő vázlat** készítése, amelyből a gondolatmenet és a főbb megállapítások követhetők).

Nyelvtan**Témakör: Nyelvtörténet****7. Tétel: Egy nyelvtörténeti korszak jellemzése: A nyelvújítás céljai, eszközei és eredményei****Feladat**

Mutassa be a nyelvújítás céljait, ismertesse a nyelvújítási harc fontosabb eseményeit, résztvevőit, eredményeit, majd oldja meg a következő feladatot:

szóképzés	szóösszetétel	szórövidítés	szóösszerántás

Helyezze el a táblázatban a szavakat a megfelelő oszlopba!

társalog, ék (ékes), hizeleg, sétabot, kockázat, vizsga (vizsgál), szemüveg, csőr (cső + orr), emlék (emlékezik), kétéltű, ellenzék, nyomda, delej (dél + éjszaka), okmány, hőmérő

Témakör: Nyelv és társadalom**8.A magyar nyelv változatai – nyelvjárások**

Határozza meg, mit nevezünk nyelvjárásnak, majd gyűjtse ki az alábbi szövegből a hangtani, alaktani és szóképzésbeli jellemzőket (eltéréseket az irodalmi nyelvtől)!

„Hová mégy, hová mégy tizenkét kőmies?

„Elmenyünk, elmenyünk, hogyha dolgot kapnánk!”

„Jertek, megfogadlak, jertek, megfogadlak,

Hogy építsétek fel magos Déva várát,

Egy véka arannyal, két véka ezüsttel,

Két véka ezüsttel, három véka rézzel” (Bartók és Kodály gyűjtése)

TÉTELISMÉTLÉS
Móricz Zsigmond, Tóth Árpád, A nyelvújítás, A nyelvjárások
D/CSOPORT

Irodalom**Témakör: Portrék****10. Tétel : Móricz Zsigmond: Rokonok**

„A család, a szűkebb atyafiság ebben a könyvben csak kezdőpont, s amint a varázsló a magból virágzó cseresznyefát fakaszt, Móricz is e motívumot úgy fejleszti s tágítja a nagy magyar »rokonság« egyetemes fikciójává, hogy a kezdet kis csírájából egy egész várost, egy egész kort, egy egész társadalmat kitenyészt.”
 (Gyergyai Albert, Nyugat, 1933)

Feladat: Helyezze el a regényt Móricz életművében, majd értelmezze a mű címét, ismertesse a témáját, mutassa be a szerkezetét és a főbb prózapoétikai sajátosságait, az elbeszélői nézőpont jellemzőit! (Bő vázlat készítése, amelyből a gondolatmenet és a főbb megállapítások követhetők).

Témakör: Látásmódok**11. Tétel: A szimbolizmus és impresszionizmus Tóth Árpád költészetében**

„Az impresszionista közlésmód alapja gyakran az emlékező magatartás. Emlékképként idéződik föl valamilyen pillanatnyi hangulat, érzéki benyomás, cselekvésmozzanatok sorozata. Az egymással keveredő érzetek igazi kifejezői a szinesztéziák. Igen nagy a jelzőként szolgáló melléknevek aránya, a színek, árnyalatok megjelenítése. A metaforák a táj és a környezet megérzéskítésében játszanak nagy szerepet.” (Irodalmi lexikon)

Feladat

Helyezze el Tóth Árpád életművét a 20. századi magyar költészetben, mutassa be fontosabb köteteit, legjellemzőbb témáit, poétikáját, majd elemezze az *Esti sugárkoszorú* és a *Rimes, furcsa játék* c. verseket, kiemelve az impresszionizmus és szimbolizmus stíluseszközait. (**Másfél-kétoldalas esszé**)

Nyelvtan**Témakör: Nyelvtörténet****7. Tétel: Egy nyelvtörténeti korszak jellemzése: A nyelvújítás céljai, eszközei és eredményei****Feladat**

Mutassa be a nyelvújítás céljait, ismertesse a nyelvújítási harc fontosabb eseményeit, résztvevőit, eredményeit, majd oldja meg a következő feladatot:

szóképzés	szóösszetétel	szórövidítés	szóösszerántás

Helyezze el a táblázatban a szavakat a megfelelő oszlopba!

zongora (zengő orgona), fogorvos, utánoz, bók (bókol), gúny (gúnyol), jelvény, rovar (rovátkolt barom) gyorsírás, engedély, folyóirat, regény, taps (tapsol), adag, könnyelmű (könnyű + elméjű), adómentes,

Témakör: Nyelv és társadalom**8. A magyar nyelv változatai – nyelvjárások**

Határozza meg, mit nevezünk nyelvjárásnak, majd gyűjtse ki az alábbi szövegből a hangtani, alaktani és szóképzéssel jellemezhetőket (eltéréseket az irodalmi nyelvtől)!

„Körübelü mast egy ievé vuot, ippen ien eses (esős) üdüö vuot. Kezdet a huó esnyi regge, de asztám miegis ugy láttuk, hogy ederül (elderül=kiderül az ég). Gyün ám ki a vadász puskásson, kutyásson. Aszongya: „Na legínyek, kü (ki) gyün e velem egyget vadászni” (Temesi Ferenc: Por c. regényéből)

TÉTELISMÉTLÉS

**Baudelaire A romlás virágai (15.), Orosz realizmus (16), Réteg- és csoportnyelvek (9),
Hangok találkozása(10)**

A/CSOPORT

Irodalom**Témakör: Világirodalom****15.Tétel : A francia szimbolista költők. Baudelaire: A romlás virágai**

„*Ahogy a távoli visszhangok egyberingnak// valami titkos és mély egység tengerén,// mely mint az éjszaka oly nagy, és mint a fény,// egymásba csendül a szín és a hang s az illat.*” (Baudelaire: Kapcsolatok)

Feladat:

Mutassa be a 19. század második felének fontosabb stílusirányzatait. Helyezze el Charles Baudelaire művészetét ezen irányzatok között, majd ismertesse A romlás virágai c. kötet keletkezését, főbb témáit és két-három vers elemzésén keresztül poétikai sajátosságait! (Másfél-kétoldalas **esszé**)

Témakör: Világirodalom**16. Tétel: A „kisember” az orosz realizmus irodalmában /Gogol, Tolsztoj, Csehov/**

„*Gogol (...) abszurd szituációk segítségével mutatta be hivatalnok-típusainak tragikomikus helyzetét. A 20. századi groteszk látásmód egyik előfutárának lehet tekinteni, Kafkának például, aki elbeszéléseiben, többek között Az átváltozásban az átlagember önelvesztését a képtelenbe lépve ábrázolta*” (Török Endre: Az orosz irodalom a 19. században)

„*Az Ivan Iljics halálának sekélyes kishivatalnoka a halál árnyékában (...) megnyílik az életnek, vagyis rájön erkölcsi értelmére, amiről addig semmit sem tudott.*” (Török Endre: Az orosz irodalom a 19. században)

Feladat

A „hogyan kellene”, illetve a „hogyan nem szabad élni” kérdéskör szempontjából mutassa be Akakij Akakijejics (Gogol: *A köpönyeg*) vagy Ivan Iljics (Tolsztoj: *Ivan Iljics halála*) alakját, sorsát! A bevezetőben mutassa be az író, főbb műveit és prózapoétikájának jellemző vonásait! (**Bő vázlat** készítése, amelyből a gondolatmenet és a főbb megállapítások követhetők).

Nyelvtan**Témakör: Nyelv és társadalom****9. Tétel: A magyar nyelv változatai – réteg- és csoportnyelvek****Feladat**

Ismertesse a réteg- és csoportnyelvek fajtáit, majd állapítsa meg, hogy az alábbi szöveg melyik csoportba tartozik! Támassa alá állítását a szöveg szókinésének és mondat szerkesztésének elemzésével!

„*Ha egy különírt szókapcsolat (pl. hajlított bútor) olyan utótagot kap (pl.: gyár), amely az egészhez járul, az egyébként különírandó előrészt az új alakulatban egybeírjuk, és ehhez az utótagot (a szótagszámtól függetlenül) kötőjellel kapcsoljuk: hajlítottbútor-gyár.*”

Témakör: Nyelvi szintek**10.A magyar magánhangzók és mássalhangzók rendszere, a hangok találkozása és helyesírásunk****Feladat**

Ismertesse a mássalhangzók találkozásának főbb fajtáit, majd keressen a mellékelt szövegben példákat és fejtse ki, hogy az egyes esetekben miért és hogyan következnek be a módosulások, változások!

„Tartsunk egy palackot vízszintesen úgy, hogy a fenekét fordítsuk az ablak felé, majd juttassunk be az üvegbe hat méhet és ugyanannyi legyet. Azt tapasztaljuk, hogy a méhek mindaddig próbálgatják állhatatosan, hogy kijussanak az üvegen keresztül, amíg a kimerültségtől vagy az éhségtől el nem pusztulnak. A legyek azonban alig két perc alatt kijutnak a palack nyakán keresztül az ellenkező irányban.” (Kísérlet leírása)

TÉTELISMÉTLÉS

**Baudelaire A romlás virágai (15.), Orosz realizmus (16), Réteg- és csoportnyelvek (9),
Hangok találkozása (10)**

B/CSOPORT

Irodalom**Témakör: Világirodalom****15. Tétel: A francia szimbolista költők Baudelaire: A romlás virágai**

„Ahogy a távoli visszhangok egyberingnak// valami titkos és mély egység tengerén,// mely mint az éjszaka oly nagy, és mint a fény,// egymásba csendül a szín és a hang s az illat.” (Baudelaire: *Kapcsolatok*)

Feladat:

Mutassa be a 19. század második felének fontosabb stílusirányzatait. Helyezze el Charles Baudelaire művészetét ezen irányzatok között, majd ismertesse A romlás virágai c. kötet keletkezését, főbb témáit és két-három vers elemzésén keresztül poétikai sajátosságait! (**Bő vázlat** készítése, amelyből a gondolatmenet és a főbb megállapítások követhetők).

Témakör: Világirodalom**16. Tétel: A „kisember” az orosz realizmus irodalmában /Gogol, Tolsztoj, Csehov/**

„Az Ivan Iljics halálának sekélyes kishivatalnok a halál árnyékában (...) megnyílik az életnek, vagyis rájön erkölcsi értelmére, amiről addig semmit sem tudott.” (Török Endre: *Az orosz irodalom a 19. században*)

Feladat

Ismertesse Tolsztoj helyét az orosz irodalomban, főbb műveit, prózapoétikáját, majd mutassa be Ivan Iljics életútját, életmódját, életfelfogását, majd halála előtti megvilágosodásának erkölcsi, filozófiai tartalmát! (**Másfél-kétoldalas esszé**)

Nyelvtan**Témakör: Nyelv és társadalom****9. Tétel: A magyar nyelv változatai – réteg- és csoportnyelvek****Feladat**

Ismertesse a réteg- és csoportnyelvek fajtáit, majd írjon egy rövid bekezdést argóban egy tetszés szerinti témáról, majd fogalmazza át irodalmi nyelvre, majd mutassa be a két szöveg közötti különbséget szóhasználatban, stílusban, mondatszerkesztésben!

Témakör: Nyelvi szintek**10. A magyar magánhangzók és mássalhangzók rendszere, a hangok találkozása és helyesírásunk****Feladat**

Keressen az alábbi idézetekben példákat a mássalhangzók találkozásának fajtáira! Amelyikre nem talál, írjon saját példát!

„Hosszasan fontold meg, barátságodba fogadj-e valakit!” (Seneca) „Hamis az állhatatlan elme, nem bízhat benne jó barát!” (Euripidész) „Arra a kérdésre, miként viselkedjünk barátainkkal szemben, Arisztotelész a következőket felelte: ’Úgy, ahogyan mi szeretnénk, hogy ők viselkedjenek velünk szemben.’ ” (Diogenész)

zöngéesség szerinti részleges hasonulás	
képzés helye szerinti részleges hasonulás	
írásban jelöletlen teljes hasonulás	
írásban jelölt teljes hasonulás	
összeolvadás	
mássalhangzó-rövidülés	
mássalhangzó-kiesés	

TÉTELISMÉTLÉS

**Baudelaire A romlás virágai (15.), Orosz realizmus (16), Réteg- és csoportnyelvek (9),
Hangok találkozása (10)**

C/CSOPORT

Irodalom**Témakör: Világirodalom****15. Tétel: A francia szimbolista költők. Baudelaire: A romlás virágai**

„Ahogy a távoli visszhangok egyberingnak// valami titkos és mély egység tengerén,// mely mint az éjszaka oly nagy, és mint a fény,// egymásba csendül a szín és a hang s az illat.” (Baudelaire: *Kapcsolatok*)

Feladat:

Mutassa be a 19. század második felének fontosabb stílusirányzatait. Helyezze el Charles Baudelaire művészetét ezen irányzatok között, majd ismertesse *A romlás virágai* c. kötet keletkezését, főbb témáit és két-három vers elemzésén keresztül poétikai sajátosságait! **(Másfél-kétoldalas esszé)**

Témakör: Világirodalom**16. Tétel: A „kisember” az orosz realizmus irodalmában /Gogol, Tolsztoj, Csehov/**

„Az Ivan Iljics halálának sekélyes kishivatalnok a halál árnyékában (...) megnyílik az életnek, vagyis rájön erkölcsi értelmére, amiről addig semmit sem tudott.” (Török Endre: *Az orosz irodalom a 19. században*)

Feladat

Ismertesse Tolsztoj helyét az orosz irodalomban, főbb műveit, prózapoétikáját, majd mutassa be Ivan Iljics életútját, életmódját, életfelfogását, majd halála előtti megvilágosodásának erkölcsi, filozófiai tartalmát! **(Bő vázlat készítése, amelyből a gondolatmenet és a főbb megállapítások követhetők).**

Nyelvtan**Témakör: Nyelv és társadalom****9. Tétel: A magyar nyelv változatai – réteg- és csoportnyelvek****Feladat**

Ismertesse a réteg- és csoportnyelvek fajtáit, majd állapítsa meg, hogy az alábbi szöveg melyik csoportba tartozik. Támassza alá állítását a szöveg szókincsének és mondat szerkesztésének elemzésével!

„Piero della Francesca falfestményein a falak, oszlopok és mennyezetkaszettek világosan megformált felültek, amelyeket világosan megformált kocka vagy hasáb formájú terek határolnak. Az épülettettest plasztikus jellegének a belső tér szabályos sztereometrikus jellege felel meg. Ezt a belső teret világos, egyenletes fény járja át.” (A festészet története)

Témakör: Nyelvi szintek**10. A magyar magánhangzók és mássalhangzók rendszere, a hangok találkozása és helyesírásunk****Feladat**

Ismertesse a mássalhangzók találkozásának fajtáit, majd állapítsa meg, hogy az alábbi szócsoportokban milyen fajták jelennek meg! Amilyen fajtára nem talál, írjon saját példát!

a)jeggyel, jéggé, éllel b)azonban, ellenben, szénpor c)éljen, anyja, folyjon d)kenje, látja, védje

TÉTELISMÉTLÉS

**Baudelaire A romlás virágai (15.), Orosz realizmus (16), Réteg- és csoportnyelvek (9),
Hangok találkozása(10)**

D/CSOPORT

Irodalom

Témakör: Világirodalom

15.Tétel : A francia szimbolista költők. Baudelaire: A romlás virágai

„Ahogy a távoli visszhangok egyberingnak// valami titkos és mély egység tengerén,// mely mint az éjszaka oly nagy, és mint a fény,// egymásba csendül a szín és a hang s az illat.” (Baudelaire: Kapcsolatok)

Feladat:

Mutassa be a 19. század második felének fontosabb stílusirányzatait. Helyezze el Charles Baudelaire művészetét ezen irányzatok között, majd ismertesse Charles Baudelaire *A romlás virágai* c. kötetének szerkezetét, főbb témáit és két-három vers elemzésén keresztül poétikai sajátosságait! (**Bő vázlat** készítése, amelyből a gondolatmenet és a főbb megállapítások követhetők).

Témakör: Világirodalom

16. Tétel: A „kisember” az orosz realizmus irodalmában /Gogol, Tolsztoj, Csehov/

„Gogol (...) abszurd szituációk segítségével mutatta be hivatalnok-típusainak tragikomikus helyzetét. A 20. századi groteszk látásmód egyik előfutárának lehet tekinteni, Kafkának például, aki elbeszéléseiben, többek között „Az átváltozásban az átlagember önelvesztését a képtelenbe lépve ábrázolta” (Török Endre: Az orosz irodalom a 19. században)

„Az Ivan Iljics halálának sekélyes kishivatalnoka a halál árnyékában (...) megnyílik az életnek, vagyis rájön erkölcsi értelmére, amiről addig semmit sem tudott.” (Török Endre: Az orosz irodalom a 19. században)

Feladat

A „hogyan kellene”, illetve a „hogyan nem szabad élni” kérdéskör szempontjából mutassa be Akakij Akakijejics (Gogol: A köpönyeg) vagy Ivan Iljics (Tolsztoj: Ivan Iljics halála) alakját, sorsát! A bevezetőben mutassa be az író, főbb műveit és prózapoétikájának jellemző vonásait! (**Másfél-kétoldalas esszé**)

Nyelvtan

Témakör: Nyelv és társadalom

9. Tétel: A magyar nyelv változatai – réteg- és csoportnyelvek

Feladat

Ismertesse a réteg- és csoportnyelvek fajtáit, majd foglalja össze, miben különbözik a szleng a köznyelvtől! Mutasson be néhány szót, amelynek köznyelvi és szleng jelentése is van (pl.:dohány stb.), írja mellé a kétféle jelentést!

Témakör: Nyelvi szintek

10.A magyar magánhangzók és mássalhangzók rendszere, a hangok találkozása és helyesírásunk

Feladat

Ismertesse a mássalhangzók találkozásának fajtáit, majd állapítsa meg, hogy az alábbi szócsoportokban milyen fajták jelennek meg! Amilyen fajtára nem talál, írjon saját példát!

a)dobtam, lökdös, vasdarab b)anyja, bátyja, behunyja c)eddze, játssza, olvassa d) álldogál, hallgat, parttalan

TÉTELISMÉTLÉS

6. tétel: József Attila gondolati versei, 17. tétel: Shakespeare: Rómeó és Júlia; 11. A mondat modalitása, 12. Szó szerkezetek: jelzők A/CSOPORT

Irodalom**Témakör: Életművek****6. Tétel: József Attila gondolati versei**

"A lét dadog, csak a törvény a tiszta beszéd" (József Attila)

Feladat:

Ismertesse József Attila összegező nagy gondolati verseinek helyét az életműben, tematikáját, poétikai jellegzetességeit, majd egy-két tetszés szerint választott vers elemzése, értelmezése alapján mutassa be e versek gondolati és formai gazdagságát! **(Másfél-kétoldalas esszé)**

Témakör: Színház- és drámatörténet**Tétel: 17. Shakespeare: Rómeó és Júlia**

„Aki elég értelmes ahhoz, hogy a szívére hallgasson, mindig otthon érzi magát Shakespeare színpadán. S tudja is, hogy miért: mert itt úgy lehet élni-halni, ahogy minden szerelmes szeretne, mióta világ a világ” (Géher István: Utószó)

Feladat: A bevezetőben ismertesse az Erzsébet-kori angol színház és színjátszás néhány sajátosságát, Shakespeare fontosabb műveit műfajok szerint csoportosítva! Majd mutassa be Shakespeare Rómeó és Júlia c. tragédiájának nőalakjait, s bennük a líraiság, a tragikum és a komikum együttes megjelenését! **(Bő vázlat** készítése, amelyből a gondolatmenet és a főbb megállapítások követhetők).

Nyelvtan**Témakör: Nyelvi szintek****Tétel: 11. A mondat modalitása, mondatfajták elemzése grammatikai és szemantika eszközökkel****Feladat**

Ismertesse, mire szolgál a mondatok modalitása, majd állapítsa meg, hányféle mondatfajta van példa az alábbi szövegben, melyik milyen funkciót tölt be a kommunikációban, és melyiket milyen nyelvi eszközökkel fejeztük ki (pl.: igemód, jellemző szófaj, írásjel stb.)!

- *Melyik versenyre gondolsz vissza a legszívesebben?*
- *Természetesen Belgrádra. Ott szereztem aranyérmet!*
- *Beszéljünk egy kicsit a szabadidőről is!*
- *Bárcsak volna!*

Témakör: Nyelvi szintek**Tétel: 12. A szó szerkezetek. A jelzők fogalma és fajtái, használatuk****Feladat**

Ismertesse a szó szerkezetek fajtáit, majd részletesen mutassa be a jelzős szó szerkezetet! Emeljen ki az alábbi versrészletből néhány jelzős szó szerkezetet, határozza meg fajtájukat, majd világítson rá a költői jelzők szerepére!

Vak volt a hajnal, szennyes, szürke. Még
Üveges szemmel aludtak a boltok,
S lomhán söpörtek a vad kővidék
Felvert porában az álmos vicék,
Mint lassú dsinnek, rosszkedvű koboldok.

Egyszerre két tűzfal között kigyúlt
A keleti ég váratlan zsarátja:
Minden üvegre száz napocska hullt,
S az aszfalt szennyén szertesét gurult
A Végtelen Fény milliomm karátja. (Tóth Árpád: Körúti hajnal – részlet)

TÉTELISMÉTLÉS

6. tétel: József Attila gondolati versei, 17. tétel: Shakespeare: Rómeó és Júlia; 11. A mondat modalitása, 12. Szó szerkezetek: jelzők B/CSOPORT

Irodalom**Témakör: Életművek****6. Tétel: József Attila gondolati versei**

„*Ki tiltja meg, hogy elmondjam, mi bántott hazafelé menet*” (József Attila)

Feladat: Helyezze el a gondolati verseket József Attila életművében, majd mutassa be József Attila gondolati verseinek összetettségét tematikai, műfaji, poétikai és gondolati szempontból két tetszés szerint választott gondolati vers alapján (**Bő vázlat** készítése, amelyből a gondolatmenet és a főbb megállapítások követhetők).

Témakör: Színház- és drámatörténet**Tétel: 17. Shakespeare: Rómeó és Júlia**

„*Aki elég értelmes ahhoz, hogy a szívére hallgasson, mindig otthon érzi magát Shakespeare színpadán. S tudja is, hogy miért: mert itt úgy lehet élni-halni, ahogy minden szerelmes szeretne, mióta világ a világ*” (Géher István: Utószó)

Feladat: A bevezetőben ismertesse az Erzsébet-kori angol színház és színjátszás néhány sajátosságát, Shakespeare fontosabb műveit műfajok szerint csoportosítva! Majd mutassa be a shakespeare-i tragédia sokszínűségét a hangnemek vonatkozásában, a komikum, a líraiság, a tragikum keveredését a Rómeó és Júlia cselekményének, szerkezetének, szereplőinek elemzése, értelmezése során! (**Másfél-kétoldalas esszé**)

Nyelvtan**Témakör: Nyelvi szintek****Tétel: 11. A mondat modalitása, mondatfajták elemzése grammatikai és szemantika eszközökkel****Feladat**

Ismertesse, mire szolgál a mondatok modalitása, majd állapítsa meg, hányféle mondatfajta van példa az alábbi szövegben, melyik milyen funkciót tölt be a kommunikációban, és melyiket milyen nyelvi eszközökkel fejeztük ki (pl.: igemód, jellemző szófaj, írásjel stb.)!

- Milyen pályára készülsz?
- Városrendező építész szeretnék lenni.
- Bárcsak tudnám, az mit jelent!
- Az fantasztikus pálya! Kísérj el, akkor elmondom, miért az!

Témakör: Nyelvi szintek**Tétel: 12. A szó szerkezetek. A jelzők fogalma és fajtái, használatuk****Feladat**

Ismertesse a szó szerkezetek fajtáit, majd részletesen mutassa be a jelzős szó szerkezetet! Emeljen ki az alábbi versrészletből néhány jelzős szó szerkezetet, határozza meg fajtájukat, majd világítson rá a költői jelzők szerepére!

Bűvölten állt az utca. Egy sovány
Akác részegen szította be a drága
Napfényt, és zöld kontyában tétován
rezdült meg csüggeteg és halovány
Tavaszi kincse: egy-két fűt virága ...

(Tóth Árpád: Körúti hajnal – részlet)

TÉTELISMÉTLÉS

6.tétel: József Attila gondolati versei, 17.tétel: Shakespeare: Rómeó és Júlia;

11. A mondat modalitása, 12. Szó szerkezetek: jelzők

D/CSOPORT

Irodalom

Témakör: Életművek

6.Tétel: József Attila gondolati versei

„Őspatkány terjeszt kórt miköztünk, a meg nem gondolt gondolat” (József Attila)

Feladat: Ismertesse a nagy összegező gondolati versek helyét József Attila életművében, a versek tematikáját, poétikai sajátosságait, majd mutassa be 2-3 vers elemzése, értelmezése alapján a totális diktatúrák, a fasizmus ellen, az európai értékek védelmében írt költeményeinek jellegzetességeit!

(Bő vázlat készítése, amelyből a gondolatmenet és a főbb megállapítások követhetők).

Témakör: Színház- és drámatörténet

Tétel: 17. Shakespeare: Rómeó és Júlia

„Aki elég értelmes ahhoz, hogy a szívére hallgasson, mindig otthon érzi magát Shakespeare színpadán. S tudja is, hogy miért: mert itt úgy lehet élni-halni, ahogy minden szerelmes szeretne, mióta világ a világ” (Géher István: Utószó)

Feladat: A bevezetőben ismertesse az Erzsébet-kori angol színház és színjátszás néhány sajátosságát, Shakespeare fontosabb műveit műfajok szerint csoportosítva! Majd mutassa be a négy tragikus sorsú fiatalember: Rómeó, Mercutio, Tybald és Paris jellemét, sorsát, beszédmódját, s benne a tragikum és a komikum együttes megjelenésének változatait!

(Másfél-kétoldalas esszé)

Nyelvtan

Témakör: Nyelvi szintek

Tétel: 11. A mondat modalitása, mondatfajták elemzése grammatikai és szemantika eszközökkel

Feladat

Ismertesse, mire szolgál a mondatok modalitása a kommunikációs folyamatban, majd állapítsa meg, hányféle mondatfajtára van példa az alábbi szövegben, és melyiket milyen nyelvi eszközökkel fejeztük ki (pl.: igemód, jellemző szófaj, írásjel stb.)!

- Hideg van, fázom! Otthon felejtettem a kabátomat. Nem tudnál kölcsönadni valamit?
- Mit adjak, kabátot, vagy elég lesz egy kardigán is?

Témakör: Nyelvi szintek

Tétel: 12. A szó szerkezetek. A jelzők fogalma és fajtái, használatuk

Feladat

Ismertesse a szó szerkezetek fajtáit, majd gyűjtse ki az alábbi idézetből a jelzős szerkezeteket és csoportosítsa őket! Töltse ki a táblázatot!

„...keblemben nagyra kelendő
Képzetek villannak meg, diadalmas Ügekről,
S a deli Álmosról s Álmosnak büszke fiáról,
Párducos Árpádról...”

(Vörösmarty Mihály: Zalán futása)

A jelzős szó szerkezet típusa	Alaptag	Meghatározó tag

TÉTELISMÉTLÉS

**Radnóti (9), Molière: Tartuffe (18); Szövegtípusok a mindennapi életből (14),
Szöveg a médiában (15)**

A/CSOPORT

Irodalom

Témakör: Portrék

Tétel: 9. Radnóti Miklós: A Bori notesz versei

„Pásztori Múzsám, légy velem itt...” (Radnóti: Harmadik ecloga)

Feladat:

Ismertesse a Bori notesz helyét Radnóti életművében, a keletkezésének és a versek kiadásának történetét, sorolja fel a noteszben szereplő költeményeket, majd mutassa be, hogyan őrzi meg és hogyan alakítja át Radnóti az ekloga műfajának hagyományát a Hetedik és a Nyolcadik ecloga elemzése alapján! **(Másfél-kétoldalas esszé)**

Témakör: Színház- és drámatörténet

Tétel: 18. Molière: Tartuffe

Feladat:

Ismertesse a francia klasszicista dráma és a francia klasszicista színház jellemző vonásait, sorolja fel Molière ismertebb műveit, majd elemezze a Tartuffe szerkezetét, a késleltetés és fokozás szerepét! **(Bő vázlat készítése, amelyből a gondolatmenet és a főbb megállapítások követhetők).**

Nyelvtan

A szöveg

Tétel: 14. Szövegtípusok a mindennapi életből (önéletrajz, kérvény, pályázat, hivatalos levél, meghatalmazás, hozzászólás, levél stb.)

Feladat

Mutassa be a hivatalos levél és a magánlevél közötti stílusbeli és formai különbségeket úgy, hogy fogalmazzon egy hivatalos levelet a Polgármesteri Hivatal építési előadója nevében, amelyben értesítik egy helyszíni szemléről telkükön, ahol hétvégi házat akar a család építeni. Majd értesítse erről édesanyját egy magánlevélben!

Témakör: A szöveg

Tétel: 15. Szöveg a médiában (A publicisztikai és tájékoztató műfajok, az elektronikus média hagyományos /rádió, televízió/és új /e-mail, internet/ közlésmódjai)

Feladat

Sorolja fel a fontosabb tájékoztató és véleményközlő sajtóműfajokat, a közöttük lévő különbséget, majd fejtse ki, hogy a glossza milyen műfaji és tartalmi sajátosságai figyelhetők meg az alábbi szövegen!

KÉRDÉSEK

Tényleg nem hobbim a Nemzeti Sport cikizése, de a téma az újságosstandon hever...

Remek motorversenyzőnk, Talmácsi Gábor, a hétvégén befejeződött világbajnokság bronzérmese, még októberben, a katar futamon, a célegyenesben előzte meg az összetettben nála jobban álló csapattársát, Mika Kalliót, aki, mit ad isten, pont azzal az öt pont különbséggel szorult a második helyre, amit ott veszített. Pikáns helyzet.

A Nemzeti Sport hétfői száma címlapon hozza a két motoros fotóját és öles betűkkel a következő szöveget:

"Mika Kalliónak éppen a Katarban hagyott öt pont hiányzott a világbajnoki címhez..." Egyet lapozunk, a második oldalon Csurka Gergely jegyzetében viszont ez áll: "Mindenki tudja, hogy nem a katar öt pont döntött, viszont a végeredmény aprócska ziccert kínál a rosszindulatúaknak."

Na most. 1) Akkor most döntött, vagy nem döntött? 2) Mi az, hogy aprócska ziccer? 3) A lap munkatársa szerint saját lapja nem tartozik a "mindenki tudja" kategóriába, ráadásul rosszindulatú?

-ráczkevy-

TÉTELISMÉTLÉS

Radnóti (9), Molière: Tartuffe (18); Szövegtípusok a mindennapi életből (14),
Szöveg a médiában (15)

B/CSOPORT

Irodalom

Témakör: Portrék

Tétel: 9. Radnóti Miklós: A Bori notesz versei

„Hol van az éj? az az éj már vissza se jó soha többé, // mert ami volt, annak más távlatot ad a halál már. –”
(Radnóti Miklós Á la recherche...)

Feladat: Ismertesse a Bori notesz helyét Radnóti életművében, a keletkezésének és a versek kiadásának történetét, sorolja fel a noteszben szereplő költeményeket, majd a tragikus valóság és a nosztalgikus idill ellentétének megjelenését a Bori notesz néhány versében!

(Bő vázlat készítése, amelyből a gondolatmenet és a főbb megállapítások követhetők).

Témakör: Színház- és drámatörténet

Tétel: 18. Molière: Tartuffe

„Neked egy kutya, hogy ami a szívedre hat// Képmutatás vagy igazi áhitat?// ... Őszinteség s ravassz tettetés egyre megy? // A tényt s a látszatot összekevered?” (Cléate, I. felvonás, ötödik jelenet)

Feladat:

Ismertesse a francia klasszicista dráma és a francia klasszicista színház jellemző vonásait, sorolja fel Molière ismertebb műveit, majd elemezze a Tartuffe főszereplőinek jellemét, a képmutatás és hiszékenység pusztító hatását!(Másfél-kétoldalas esszé)

Nyelvtan

A szöveg

Tétel: 14. Szövegtípusok a mindennapi életből (önéletrajz, kérvény, pályázat, hivatalos levél, meghatalmazás, hozzászólás, levél stb.)

Feladat

Mutassa be egy-egy szövegrészleten, mi a különbség a hagyományos és a modern (vázlatos) típusú életrajz között! (Használja fel a következő adatokat: Kovács Luca, 1979. április 3. Budapest, 1992-98 Trefort Ágoston Gyakorlóiskola, 1998-2002 Budapesti Gazdasági Főiskola, 2000 – hídtevésszervező Totál Nyelviskola, 2003-5 marketing menedzser Monitoring kft. stb.)

Témakör: A szöveg

Tétel: 15. Szöveg a médiában (A publicisztikai és tájékoztató műfajok, az elektronikus média hagyományos /rádió, televízió/és új /e-mail, internet/ közlésmódjai)

Feladat

Sorolja fel a fontosabb tájékoztató és véleményközlő sajtóműfajokat, ismertesse a közöttük lévő különbséget, majd fejtsse ki, hogy a glossza milyen műfaji és tartalmi sajátosságai figyelhetők meg az alábbi szövegben!

LÉLEKTŐL LÉLEKIG

A kerületünkben, légvonalban egy kilométerre levő intézmény által feladott levelet egy hónap múlva kapom meg a lakásomon. De legalább megkapom, szemben azokkal, amiket soha. Pedig nekem címzett, nyomtatott levélben a posta gigantikus tervekről ír. Én szerényen megelégednék egy gyors kézbesítéssel. Reklamálva a Krisztina körúton, mondom a postáskisasszonynak, hogy száz évvel ezelőtt a Magyar Királyi Posta ilyet nem engedett meg magának. De még előbb a postakocsik lovai sem. Meg hogy ennyi idő alatt a földet is körbejárhatta volna az a levél. A kisasszony nem tol le, nem nyugós: „Igen kérem, valaha jelentett valamit postásnak lenni.”

A számból vette ki a szót. S ő csak tudja, hiszen itt dolgozik. Ha levél kézből kézbe nem is, hát lélektől lélekig. (marafkó)

TÉTELISMÉTLÉS

Radnóti (9), Molière: Tartuffe (18); Szövegtípusok a mindennapi életből (14),
Szöveg a médiában (15)

C/CSOPORT

Irodalom**Témakör: Portrék**

Tétel: 9. Radnóti Miklós: A Bori notesz versei

„Régi, szelíd esték, ti is emlékké nemesedtek!” (Radnóti: Á la recherche ...)

Feladat:

Ismertesse a Bori notesz helyét Radnóti életművében, a keletkezésének és a versek kiadásának történetét, sorolja fel a noteszben szereplő költeményeket, majd mutassa be az emlékezés szerepét a Bori notesz néhány versének elemzése alapján! **(Másfél-kétoldalas esszé)**

Témakör: Színház- és drámatörténet**Tétel: 18. Molière: Tartuffe**

„Uram, csak semmi izgalom: // Egy kis fölszólítás, ez a hivatalom, // Kilakoltatni önt s övéit s persze minden // Ingóságot, bútort elszállítani innen. // Jogerős rendelet és haladéktalan...//Hiszen mostmár e ház ... // A jó Tartuffe úr, megfellebbezhetetlen” (Lojális úr V. felvonás, negyedik jelenet)

Feladat:

Ismertesse a francia klasszicista dráma és a francia klasszicista színház jellemző vonásait, sorolja fel Molière ismertebb műveit, majd elemezze Tartuffe c. művét mint a tragikum és a komikum találkozásának jellegzetes példáját! **(Bő vázlat** készítése, amelyből a gondolatmenet és a főbb megállapítások követhetők).

Nyelvtan**Témakör: A szöveg**

Tétel: 14. Szövegtípusok a mindennapi életből (önéletrajz, kérvény, pályázat, hivatalos levél, meghatalmazás, hozzászólás, levél stb.)

Feladat

Ismertesse a névjegykártya szerepét az üzleti és magánéletben, majd szerkesszen három (fiktív) névjegykártyát, amelyen bemutatja a névjegykártya főbb típusait!

Témakör: A szöveg

Tétel: 15. Szöveg a médiában (A publicisztikai és tájékoztató műfajok, az elektronikus média hagyományos /rádió, televízió/és új /e-mail, internet/ közlésmódjai)

Feladat

Sorolja fel a fontosabb tájékoztató és véleményközlő sajtóműfajokat, a közöttük lévő különbséget, majd gyűjtse ki az alábbi szövegből a fontosabb információkat, és ismeretesse a hír és információ műfaji jellemzőit!

Már csak a hét végéig látható a Vaszary-kiállítás

A hét végéig látható Vaszary János festőművész nagyszabású gyűjteményes kiállítása Budapesten, a Magyar Nemzeti Galériában. A közönség több mint négy évtized után láthatta ismét összegyűjtve Vaszary munkásságának kiemelkedő darabjait, hiszen a festőnek a legutóbb 1961-ben volt önálló tárlata a Magyar Nemzeti Galériában.

A tárlaton mintegy kétszáz festményt, száz grafikát, valamint számos iparművészeti alkotást és dokumentumot láthatnak a látogatók még február 24-ig.

A kiállítás végigkíséri Vaszary János (1867-1939) közel fél évszázados pályáját a tanulóévektől kezdve az életmű kiterjedéséig. A jól ismert művek mellett számos újonnan felfedezett vagy eddig lappangó alkotással ismerkedhet meg a látogató.

A Vaszary életművét bemutató tárlat az előzetes becslések szerint több mint 60 ezer érdeklődőt vonzott, a látogatottság az intézmény többi kiállításához viszonyítva kiemelkedő volt - közölte a sajtóreferens.

Az intézmény korábbi tájékoztatása szerint az érdeklődést nagyban fokozta Vaszary János tavaly decemberben előkerült korai főműve, a Pihenő nő című festmény. (Budapesti Hírek)

TÉTELISMÉTLÉS

Radnóti (9), Molière: Tartuffe (18); Szövegtípusok a mindennapi életből (14),
Szöveg a médiában (15)

D/CSOPORT

Irodalom

Témakör: Portrék

Tétel: 9. Radnóti Miklós: A Bori notesz versei

„és Fanni várna szőkén a rőt sövény előtt, // s árnyékot írna lassan a lassú délelőtt, ” (Radnóti Miklós: Erőltetett menet)

Feladat:

Ismertesse a Bori notesz helyét Radnóti életművében, a keletkezésének és a versek kiadásának történetét, sorolja fel a noteszben szereplő költeményeket, majd mutassa be a szerelem mint menedék az embertelen világban motívumának megjelenését a Bori notesz költeményeiben néhány költemény elemzése alapján! (**Bő vázlat** készítése, amelyből a gondolatmenet és a főbb megállapítások követhetők).

Témakör: Színház- és drámatörténet

Tétel: 18. Molière: Tartuffe

„Itt az asztal alatt ... csak bujjon el s maradjon észrevétlen” (Elmira, IV. felvonás negyedik jelenet)

Feladat:

Ismertesse a francia klasszicista dráma és a francia klasszicista színház jellemző vonásait, sorolja fel Molière ismertebb műveit, majd elemezze a Tartuffe c. művét a jellem- és helyzetkomikum változatainak bemutatása alapján! (**Másfél-kétoldalas esszé**)

Nyelvtan

Témakör: A szöveg

Tétel: 14. Szövegtípusok a mindennapi életből (önéletrajz, kérvény, pályázat, hivatalos levél, meghatalmazás, hozzászólás, levél stb.)

Feladat

Írjon egy szállásrendelő levelet egy turistaházba az osztályfőnök nevében hivatalos levél formájában (jelölje meg a levél küldőjét, címzettjét, a levél tárgyát, majd fogalmazza meg a levél szövegét! Ne feledkezzen meg a dátumról és a záróformáról és az aláírásról sem!)

Témakör: A szöveg

Tétel: 15. Szöveg a médiában (A publicisztikai és tájékoztató műfajok, az elektronikus média hagyományos /rádió, televízió/és új /e-mail, internet/ közlésmódjai)

Feladat

Sorolja fel a fontosabb tájékoztató és véleményközlő sajtóműfajokat, ismertesse a közöttük lévő különbséget, majd gyűjtse ki az alábbi szövegből a fontosabb információkat, és ismerettesse a hír műfaji jellemzőit!

Bővítik Ferihegyet

Tendert írt ki a Budapest Airport a 2-es terminál bővítésére, a pályázati felhívást a Tender Electronic Dailyben, az Európai Unió hivatalos közlönyében tették közzé.

A BA tájékoztatása szerint a pályázóknak március végéig kell ajánlatot tenniük. Tavaly év végén a BA már kiírt egy pályázatot a T2 átalakítására, ám a rövid határidő, illetve az ünnepek közelsége miatt az eljárást meg kellett ismételni.

A kiírás szerint összesen 12 ezer négyzetméter utasforgalmi terület elbontása, 50 ezer négyzetméter új utasforgalmi terület építése, valamint 35 ezer négyzetméter átépítése vár a győztes pályázóra.

A munkálatokra összesen 42 hónap áll a kiválasztott vállalat rendelkezésére. A BA tendert írt ki a terminál és a műszaki

előtér fejlesztésének szakmai felügyeletére is.

TÉTELISMÉTLÉS

16. Az előbeszéd szövegtípusai. A nyilvános beszéd fajtái, 17. Az írásbeli meggyőzés eljárásai, az érvelés, az érvek típusai, az érvelő szöveg felépítése. 18. Stílusjelenségek felismerése, értelmezése, értékelése (stíluselem, stílusérték), 19. Képszerűség stíluseszközei: képek, képrendszerek

A/CSOPORT

Nyelvtan

Témakör: A szöveg

Tétel: 16. Az előbeszéd szövegtípusai. A nyilvános beszéd fajtái

Feladat

Sorolja fel a nyilvános beszéd műfajait, ismertesse a szónoki beszéd fajtáit, majd foglalja össze, hogy a szónoki beszéd milyen sajátosságaira és eszközeire talál példát Churchill híres, 1940-ben, miniszterelnöki beiktatásán mondott beszédében:

„Nem ígérhetek mást, mint vért, küszködést, könnyeket és verítéket.

Azt kérdezik Önök, mi a politikánk? Azt mondom: háború. A tengereken, a szárazföldön és a levegőben; minden erőnkkel és minden lelki erőnkkel, amit Isten adhat. Háború egy szörnyűséges zsarnokság ellen, amelynél iszonyúbb nem akad az emberi bűnök sötét, siralmas történetében. Ez a politikánk.

Azt kérdezik Önök, mi a célunk? Egy szóval válaszolhatok: a győzelem. Győzelem minden áron, győzelem minden megfélemlítés ellenére; győzelem bármilyen hosszú és nehéz legyen is a hozzá vezető út; mert e győzelem nélkül nem maradhatunk fenn. (...) Úgy érzem, joggal számíthatok mindenki segítségére, s azt mondom: „Rajta hát, cselekedjünk együtt, egyesült erővel!”

Témakör: A szöveg

Tétel: 17. Az írásbeli meggyőzés eljárásai, az érvelés, az érvek típusai, az érvelő szöveg felépítése

Feladat

Ismertesse az érvek főbb fajtáit, majd érveljen a következő tétel igazsága mellett vagy ellen úgy, hogy többféle típusú érvet alkalmaz! Az érvek típusát tüntesse fel zárójelben (pl.: ok-okozati összefüggésből stb. származó érvek)!

„A nagyvárosokban a légszennyezést jelentősen csökkentő intézkedéseket kell hozni.”

Témakör: Stílus és jelentés

Tétel: 18. Stílusjelenségek felismerése, értelmezése, értékelése (stíluselem, stílusérték)

Feladat

Határozza meg, mit értünk stíluselemen, majd állapítsa meg, mi válik stíluselemmé az alábbi versben! A szöveg értelmezésével bizonyítsa, hogy a stíluselem többlettartalmat hordoz!

Tóth Árpád: Hívogató (részlet)

Mint a kerekdő //Májusi virággal, //Tele volt a szívem //Tréfás ifjúsággal; //

Mint a kerekdő //Novemberi gózzal, //Tele már a szívem //Keseredő ősszel.

Témakör: Stílus és jelentés

Tétel: 19. Képszerűség stíluseszközei: képek, képrendszerek

Feladat

Ismertesse a költői képek fajtáit és jellemzőit, majd keressen példákat az alábbi idézetekben! Indokolja megállapítását!

Szép, mint a ragyogó nap a felelő virág (Berzsenyi)
Ahogy belépett, a fodrok és kézelők mind megmozdultak a tiszteletére.

(Németh László)

Lépj elő, te hosszú, száraz ember,
Mély szemű és sápadt arcú Gond! (Petőfi)

Csontomig cseng a napsugár (Szabó Lőrinc)
A kék vas éjszakát már hozza hömpölyögve
lassudad harangkondulás. (József Attila)

TÉTELISMÉTLÉS

16. Az előbeszéd szövegtípusai. A nyilvános beszéd fajtái, 17. Az írásbeli meggyőzés eljárásai, az érvelés, az érvek típusai, az érvelő szöveg felépítése. 18. Stílusjelenségek felismerése, értelmezése, értékelése (stíluselem, stílusérték), 19. Képszerűség stílus eszközei: képek, képrendszerek

B/CSOPORT

Nyelvtan

Témakör: A szöveg

Tétel: 16. Az előbeszéd szövegtípusai. A nyilvános beszéd fajtái

Feladat

Sorolja fel a nyilvános beszéd műfajait, ismertesse a szónoki beszéd fajtáit, majd olvassa el a következő beszédrészletet, és elemezze a szöveget a források, a rendezőelv, a stílus eszközök, alakzatok és az előadásmód szempontjából!

„Élni csak azon nemzet fog, melyben van életerő, s amelyet nem saját életerejére, hanem csak másoknak gyámolítása tartogat, annak nincs jövője. (...) A nemzet el van határozva koronájának, szabadságának, önállóságának védelmére a legnagyobb áldozatokat meghozni, és e tekintetben oly alku, amely a nemzetnek önállóságát, szabadságát legkevésbé kérthetné, senkitől semmi áron el nem fogad, hanem minden méltányos kívánatokat akárki irányában is teljesíteni kész. (...) Azt kérem, adja meg a képviselőház a kétszáz ezer főnyi katonát s az erre szükséges pénzerőnek előteremtését. (...) Ezt akartam kérni, uraim; de önök felállottak, mint egy férfiú, s én leborulok a nemzet nagysága előtt. Csak azt mondom, annyi energiát a kivitelben, mint amennyi hazafiságot tapasztaltam a megajánlásban – és Magyarországot a pokol kapui sem fogják megdönteni. (Kossuth Lajos beszéde a képviselőházban 1848 június 11. – részlet)

Témakör: A szöveg

Tétel: 17. Az írásbeli meggyőzés eljárásai, az érvelés, az érvek típusai, az érvelő szöveg felépítése

Feladat

Ismertesse az érvek főbb fajtáit, majd érveljen a következő tétel igaza mellett vagy ellen úgy, hogy többféle típusú érvet alkalmaz! Az érv típusát tüntesse fel zárójelben (pl.: ok-okozati összefüggésből stb. származó érvek)!

„Szállítsunk inkább vízen, vasúton!”

Témakör: Stílus és jelentés

Tétel: 18. Stílusjelenségek felismerése, értelmezése, értékelése (stíluselem, stílusérték)

Feladat

Határozza meg, mit értünk stíluselemen, majd állapítsa meg, mi válik stíluselemmé az alábbi versben! A szöveg értelmezésével bizonyítsa, hogy a stíluselem többtartalmat hordoz!

TÓTH ÁRPÁD: ÁPRILIS (részlet)

Április, ó, Április!// Míg táncal suhansz, // Látogass meg engem is, // Víg örök suhanc,
Hisz egy régi kikelet // Furcsa reggelén // Együtt érkeztem veled // Földi útra én:
Szólt arany szimfónia // Napfény-húrokon, // S bölcsőmnél te, fény fia, // Álltál, víg rokon!

Témakör: Stílus és jelentés

Tétel: 19. Képszerűség stílus eszközei: képek, képrendszerek

Feladat

Ismertesse a költői képek fajtáit és jellemzőit, majd keressen példákat az alábbi idézetekben! Indokolja megállapítását!

„Ha kell, szívós leszek, mint fán a kéreg” (Radnóti Miklós)

„A Fénynek földi hang még nem felelt,
Csak a színek pacsirtái zengtek.” (Tóth Árpád)

„A fészek csipogott” (Gárdonyi Géza)

„Vad, tékozló fiú az ifjúság,
Két marokkal szórja gazdagságát.” (Petőfi Sándor)

„Jeges ágak között zörgő // időt vajudik az erdő.” (József Attila)

TÉTELISMÉTLÉS

16. Az előbeszéd szövegtípusai. A nyilvános beszéd fajtái, 17. Az írásbeli meggyőzés eljárásai, az érvelés, az érvek típusai, az érvelő szöveg felépítése. 18. Stílusjelenségek felismerése, értelmezése, értékelése (stíluselem, stílusérték), 19. Képszerűség stílus eszközei: képek, képrendszerek

C/CSOPORT

Nyelvtan

Témakör: A szöveg

Tétel: 16. Az előbeszéd szövegtípusai. A nyilvános beszéd fajtái

Feladat

Sorolja fel a nyilvános beszéd műfajait, ismertesse a szóközi beszéd fajtáit, majd fogalmazzon egy ötperces beszédet *Hogyan válhat belőlünk jó szónok* címmel!

Témakör: A szöveg

Tétel: 17. Az írásbeli meggyőzés eljárásai, az érvelés, az érvek típusai, az érvelő szöveg felépítése

Feladat

Állapítsa meg, milyen érvtípusokat tartalmaznak az alábbi példák! Megállapítását igazolja magyarázattal!

- a) Barátaim mind elutaztak a Balatonra
Nekem is ott a helyem közöttük.
- b) A magolásnak semmi értelme.
Amit bemagolunk megértés nélkül, azt hamarosan elfelejtjük.
A diákokat értő tanulásra kell nevelni
- c) Zoltán nem találkozhatott ma az osztályfőnökünkkel.
Betegsége miatt hiányzott az iskolából
Második napja tüdőgyulladással fekszik otthon.
- d) A távolság olyan, mint a szél.
A kis tüzeket kioltja, a nagyokat fellobbantja (Slágerszöveg)

Témakör: Stílus és jelentés

Tétel: 18. Stílusjelenségek felismerése, értelmezése, értékelése (stíluselem, stílusérték)

Feladat

Határozza meg, mit értünk stíluselemen, majd állapítsa meg, mi válik stíluselemmé az alábbi versben! A szöveg értelmezésével bizonyítsa, hogy a stíluselem többlettartalmat hordoz!

JUHÁSZ GYULA: MAGYAR TÁJ MAGYAR ECSETTEL (részlet)

Az alkonyat, a merengő festő fest, //Violára a lemenő felhőket//S a szürke fákra vérző aranyat ken,
Majd minden színét a Tiszának adja, //Ragyog, ragyog a búbánat iszapja.

Témakör: Stílus és jelentés

Tétel: 19. Képszerűség stílus eszközei: képek, képrendszerek

Feladat

Ismertesse a költői képek fajtáit és jellemzőit, majd keressen példákat az alábbi idézetekben! Indokolja megállapítását!

Szép, mint a ragyogó nap a felelő virág (Berzsenyi)

kissé odább//a sarkon reszket egy zörgő kabát (József Attila)

Lépj elő, te hosszú, száraz ember, //Mély szemű és sápadt arcú Gond! (Petőfi)

Elleng a néma kék idő. (József Attila)

S reszketve megnyílik egy lótusz szüzi ajka, // S kileng a boldog légbé a hősín szárnyú Béke. (Tóth Árpád)

TÉTELISMÉTLÉS

16. Az élőbeszéd szövegtípusai. A nyilvános beszéd fajtái, 17. Az írásbeli meggyőzés eljárásai, az érvelés, az érvek típusai, az érvelő szöveg felépítése. 18. Stílusjelenségek felismerése, értelmezése, értékelése (stíluselem, stílusérték), 19. Képszerűség stílus eszközei: képek, képrendszerek

D/CSOPORT

Nyelvtan

Témakör: A szöveg

Tétel: 16. Az élőbeszéd szövegtípusai. A nyilvános beszéd fajtái

Feladat

Sorolja fel a nyilvános beszéd műfajait, ismertesse a szónoki beszéd fajtáit, majd olvassa el a következő beszédrészletet, és elemezze a szöveget a kommunikációs helyzet, cél, valamint a stílus eszközök és az előadásmód szempontjából!

Szent az ügy, mely mellett szavamat emelem, az emberiség ügye, ügye egy milliónál több, nyomás és helytelen teher alatt nyögő embertársainknak, kiknek keze munkája után élünk mi kényelemben, munka nélkül, kik hordozták helyettünk is az adó terhét, verejtékeztek közmunkákban, (...) s kik fegyverrel védtek és védenek minket ...Az eddig elnyomottakat emeljük magunkhoz, oda, ahová őket Isten teremtette. Legyenek az eddig jobbágyok és zsellérek (...) szabad polgárok, legyenek velünk egyenlő kötelességek alatt álló s jogokkal felruházott honfitársaink... Mondjuk ki önként és ünnepélyesen, hogy a robot és dézsma ezennel eltöröltetvén egyszerre és örökre megszűnnek, hogy így ama polgári szentháromság, a szabadság, egyenlőség és testvériség malasztja áradjon ama szent napon rájuk.” (Wesselényi Miklós beszéde az erdélyi országgyűlésen 1848. június)

Témakör: A szöveg

Tétel: 17. Az írásbeli meggyőzés eljárásai, az érvelés, az érvek típusai, az érvelő szöveg felépítése

Feladat

Ismertesse az érvek főbb fajtáit, majd keresse meg az alábbi szövegben azt a tételt, amelyet a szerző állít, foglalja vázlatpontokba a felsorakoztatott érveket, és állapítsa meg az érvek fajtáit!

„Ha korlátozzák egy vélemény kifejtését, abban éppen az a különlegesen rossz, hogy az emberi nemet rabolják meg. (...) Mert ha a vélemény helyes, megfosztják őket az alkalomtól, hogy igazságra váltsanak egy tévedést, ha pedig helytelen, nélkülözni kénytelenek egy majdnem akkora nyereséget, hogy tudniillik éleesebben és elevebben észleljék az igazságot azáltal, hogy szembesülnek egy tévedéssel.” (J. Stuart Mill: A szabadságról)

Témakör: Stílus és jelentés

Tétel: 18. Stílusjelenségek felismerése, értelmezése, értékelése (stíluselem, stílusérték)

Feladat

Határozza meg, mit értünk stíluselemen, majd állapítsa meg, mi válik stíluselemmé az alábbi versben! A szöveg értelmezésével bizonyítsa, hogy a stíluselem többlettartalmat hordoz!

RADNÓTI MIKLÓS: EGYÜGYŰ DAL A FELESÉGRŐL (részlet)

*Az ajtó kaccan egyet, hogy belép, // topogni kezd a sok virágcserep
s hajában egy kis álmos szőke folt // csipogva szól, mint egy riadt veréb.*

*A vén villanyzinór is felrikolt, // sodorja lomha testét már felé
s minden kering, jegyezni sem bírom.*

Témakör: Stílus és jelentés

Tétel: 19. Képszerűség stílus eszközei: képek, képrendszerek

Feladat

Ismertesse a költői képek fajtáit és jellemzőit, majd keressen példákat az alábbi idézetekben! Indokolja megállapítását!

„Az egyház és a város mindig szívesen ütöttek egymás zsebére.” (Németh László)

„Csak a vak Megszokás, s a süket Hivatal // hozza koszorúit.” (Babits Mihály)

„Hálót fon az est, a nagy barna pók, // Nem mozdulnak a tisztai hajók.” (Juhász Gyula)

„... még finom, halk sugárkoszorút // Font hajad sötét lombjába az alkony ...” (Tóth Árpád)

„Tündöklük, mint a gondolat maga, // a téli éjszaka.” (József Attila)

TÉTELISMÉTLÉS

Ottlik Géza: Iskola a határon (12), Örkény egyperces novellái (13) 20.A szövegelrendezés stílushatása: alakzatok 13.A szövegkohézió, grammatikai és jelentésbeli kapcsolóelemek A/CSOPORT

Irodalom

Témakör: **Látásmódok**

Tétel: 12. Ottlik Géza: Iskola a határon

„Ott tanultam meg a lázadást, a zsarnokság gyűlöletét, az élet ocsmányságát és csodálatosságát, az emberek meg a magam természetének vad gonoszságát és szelíd jóságát. Az elnyomás ellenállásra nevelt, a parancsszó különvéleményre, magányra. Észre kellett vennünk, hogy a képzelet szabad, hogy csak a gondolataink és az érzéseink függetlenek; így érlelődött bennünk az egyéniség, végső menedékünk.” (Ottlik: Próza. Ceruzajegyzetek)

Feladat:

Helyezze el Ottlik Géza életművét a 20. századi magyar próza történetében, majd ismertesse az Iskola a határon keletkezését, főbb prózapoétikai sajátosságait (két elbeszélő, idősíkok stb), majd részletesebben fejtsse ki a főbb szimbólumok: a határ, a sár, a hó, a víz, csillagok és a „non est volentis” latin idézet szerepét a mű gondolati-filozófiai jelentéssíkjának megteremtésében. **(Másfél-kétoldalas esszé)**

Témakör: : Látásmódok**Tétel: 13. Groteszk látásmód Örkény István egyperces novelláiban**

„Szíveskedjék terpeszállásba állni, mélyen előrehajolni, s ebben a pozitívában maradvá, a két láb között hátratekinteni. Köszönöm. Most nézzünk körül, adjunk számot a látottakról. Íme a világ fejtetőre állt.” (Örkény István: Arról, hogy mi a groteszk)

Feladat: Helyezze el Örkény István életművét a 20. századi magyar irodalomban, ismertesse főbb műveit, majd tetszés szerint választott 2-3 egyperces novella elemzése során mutassa be az egyperces novella műfaját, groteszk és az abszurd szerepét a művek gondolati-filozófiai síkjának megteremtésében! **(Bő vázlat készítése, amelyből a gondolatmenet és a főbb megállapítások követhetők).**

Nyelvtan**A szöveg****Tétel: 13.A szövegkohézió, grammatikai és jelentésbeli kapcsolóelemek****Feladat**

Határozza meg, mit értünk szövegkohézió, milyen jelentésbeli és grammatikai kapcsolóelemeket ismerünk, majd ismertesse, hogy milyen jelentésbeli és grammatikai kapcsolóelemek biztosítják a következő szöveg egységét!

„Nem múlik el hét, amikor a kritikának álcázott hirdetőipar nem ad hírt, hogy megint született egy remekmű: regény vagy önéletírás, de remekmű. Úgy látszik, remekművet írni nem nehéz, és egyik remekmű szüli a másikat. De ezek a remekművek a megjelenést követő hetekben legtöbbször nyomtalanul eltűnnek az irodalmi tudatból. A „remekmű” mindig ritka volt, évszázadokba tellett, amíg megkapta a pecsétet. Manapság mindennapos, csak éppen nem él tovább, mint a pillanatban, amikor megszületett.” (Márai Sándor: Napló)

Témakör: Stílus és jelentés**Tétel: 20.A szövegelrendezés stílushatása: alakzatok****Feladat**

Határozza meg, mit nevezünk alakzatoknak, sorolja fel a fajtáit, majd mutassa be, hogy az alakzatok milyen fajtáira talál példát az alábbi idézetben!

Ha majd minden rabszolga-nép//Jármát megunva síkra lép
Pirosló arccal és piros zászlókkal//És a zászlókon eme szent jelszóval:
„Világszabadság!”//S ezt elharsogják, //Elharsogják kelettől nyugatig,
S a zsarnokság velők megütözik://Ott essem el én, //A harc mezején,
Ott folyjon az ifjú vér ki szivemből, //S ha ajkam örömteli végszava zendül,
Hadd nyelje el azt az acéli zörejt, //A trombita hangja, az ágyudörejt,
S holttestemen át//Fújó paripák//Száguldjanak a kivivott diadalra,
S ott hagyjanak engemet összetiporva. –// Ott szedjék össze elszórt csontomat, (...)
(Petőfi Sándor: Egy gondolat bánt engemet)

TÉTELISMÉTLÉS

Ottlik Géza: Iskola a határon (12), Örkény egyperces novellái (13)

13. A szövegkohézió, grammatikai és jelentésbeli kapcsolóelemek 20. A szövegrendezés stílushatása: alakzatok

B/CSOPORT

Irodalom

Témakör: Látásmódok

Tétel: 12. Ottlik Géza: Iskola a határon

„...semmi áron nem adnám oda gyerekkoromat egy boldog gyerekkorért; hogy nem szeretném, ha csupa-csupa boldog gyerek nőne fel ezentúl, olyanok, akik meg sem érthetnék az én gyerekkoromnak, vagy egyáltalán, emberi életünknek a szomorúságtól gyakran elválaszthatatlan szépségét.” (Ottlik Géza: Próza. Ceruzajegyzetek)

Feladat:

Helyezze el Ottlik Géza életművét a 20. századi magyar prózában, majd elemezze az Iskola a határon c. regényt az elbeszélő, a szerkezet és a főbb szereplők életútját bemutatva. **(Bő vázlat** készítése, amelyből a gondolatmenet és a főbb megállapítások követhetők).

Témakör: : Látásmódok

Tétel: 13. Groteszklátásmód Örkény István egyperces novelláiban

„Szíveskedjék terpeszállásba állni, mélyen előrehajolni, s ebben a pozitúrában maradván, a két láb között hátratekinteni. Köszönöm. Most nézzünk körül, adjunk számot a látottakról. Íme a világ fejtetőre állt.” (Örkény István: Arról, hogy mi a groteszklátásmód)

Feladat:

Helyezze el Örkény István életművét a 20. századi magyar irodalomban, ismertesse főbb műveit, majd tetszés szerint választott 2-3 egyperces novella elemzése során mutassa be az egyperces novella műfaját, groteszklátásmód és az abszurd szerepét a művek gondolati-filozófiai síkjának megteremtésében! **(Másfél-kétoldalas esszé)**

Nyelvtan

Témakör: A szöveg

Tétel: 13. A szövegkohézió, grammatikai és jelentésbeli kapcsolóelemek

Feladat

Határozza meg, mit értünk szövegkohézió, milyen jelentésbeli és grammatikai kapcsolóelemeket ismerünk, majd ismertesse, hogy milyen jelentésbeli és grammatikai kapcsolóelemek biztosítják a következő szöveg egységét!

Olvasni. Azok a könyvek, amelyek könyvtárak polcain szunnyadnak, még nem készek (...). Ahhoz, hogy értelmet kapjanak, te kellesz, olvasó. Bármennyire is befejezett remekművek, csak utalások vannak bennük, célzások, ákombákomok, melyek pusztán egy másik lélekből ébrednek életre. A könyvet mindig ketten alkotják: az író, aki írta, s az olvasó, aki olvassa. (Kosztolányi Dezső)

Témakör: Stílus és jelentés

Tétel: 20. A szövegrendezés stílushatása: alakzatok

Feladat

Határozza meg, mit nevezünk alakzatoknak, sorolja fel a fajtáit, majd mutassa be, hogy az alakzatok milyen fajtáira talál példát az alábbi idézetben!

*Áldjon meg az Isten //Minden jószágodért, //Sok hallgatásodért //És gonoszságodért.
Sok rossz bántó szódért //Áldassál melegen, //Sok hidegségodért //Hevülj a szívemen,
Úgyis vége most már, //Úgyis ezer bajom, //Oktalanság árán //Kész a ravatalom.
Áldjon meg az Isten //Minden jószágodért, //Sok hallgatásodért //Sok rossz bántó szódért
Áldassál melegen //Sok hidegségodért //Hevülj a szívemen, //Úgyis vége most már,
Úgyis ezer bajom, //Oktalanság árán //Kész a ravatalom. //Hát én megáldalak,
De amíg áldalak, //Csókolj, de ne nagyon. //Áldva, csöndben, békén, //Emléssel és csókkal
Akarlak elhagyni, //Meleg után fagyni, //Egyedül maradni, //Egyedül érezni,
Egyedül meghalni, //Áldjon meg az Isten.*

(Ady: Áldásadás a vonaton)

TÉTELISMÉTLÉS

Ottlik Géza: Iskola a határon (12), Örkény egyperces novellái (13)

13. A szövegkohézió, grammatikai és jelentésbeli kapcsolóelemek 20. A szövegrendezés stílushatása: alakzatok

C/CSOPORT

Irodalom

Témakör: Látásmódok

Tétel: 12. Ottlik Géza: Iskola a határon

„Ott tanultam meg a lázadást, a zsarnokság gyűlöletét, az élet ocsmányságát és csodálatosságát, az emberek meg a magam természetének vad gonoszságát és szelíd jóságát. Az elnyomás ellenállásra nevelt, a parancsszó különvéleményre, magányra. Észre kellett vennünk, hogy a képzelet szabad, hogy csak a gondolataink és az érzéseink függetlenek; így érlelődött bennünk az egyéniség, végső menedékünk.” (Ottlik: Próza. Ceruzajegyzetek)

Feladat:

Határozza meg Ottlik Géza helyét a 20. századi magyar prózában, ismertesse főbb műveit, majd elemezze az Iskola a határon c. regényt mint nevelődési regényt a három főszereplő: Medve, Bébé és Szeredy belső fejlődésének, magatartásának összehasonlításával. (Másfél-kétoldalas esszé)

Témakör: Látásmódok

Tétel: 13. Groteszk látásmód Örkény István egyperces novelláiban

„Szíveskedjék terpeszállásba állni, mélyen előrehajolni, s ebben a pozitúrában maradván, a két láb között hátratekinteni. Köszönöm. Most nézzünk körül, adjunk számot a látottakról. Íme a világ fejtetőre állt.” (Örkény István: Arról, hogy mi a groteszk)

Feladat:

Helyezze el Örkény István életművét a 20. századi magyar irodalomban, ismertesse főbb műveit, majd tetszés szerint választott 2-3 egyperces novella elemzése során mutassa be az egyperces novella műfaját, groteszk és az abszurd szerepét a művek gondolati-filozófiai síkjának megteremtésében!

(Bő vázlat készítése, amelyből a gondolatmenet és a főbb megállapítások követhetők).

Nyelvtan

Témakör: A szöveg

Tétel: 13. A szövegkohézió, grammatikai és jelentésbeli kapcsolóelemek

Feladat

Határozza meg, mit értünk szövegkohézió, milyen jelentésbeli és grammatikai kapcsolóelemeket ismerünk, majd ismertesse, hogy milyen jelentésbeli és grammatikai kapcsolóelemek biztosítják a következő szöveg egységét!

„A méhek egyszerre bezúdultak a szobába. A szoba megtelt velük. Síró zúgással cikáztak ide-oda. A nők, gyerekek sikoltozva futottak széjjel. A méhek dühödten vágódtak neki minden arcnak, s égető szúrással bosszulták meg a sérelmüket. Mindenki menekült. Hanyatt-homlok futottak le a lépcsőn, a gyerekek üvöltöttek, a nők jajgattak, a férfiak káromkodtak. Egy perc alatt eltűnt minden ember. Még a rolettákat is leeresztették.”
(Gárdonyi Géza)

Témakör: Stílus és jelentés

Tétel: 20. A szövegrendezés stílushatása: alakzatok

Feladat

Határozza meg, mit nevezünk alakzatoknak, sorolja fel a fajtáit, majd mutassa be, hogy az alakzatok milyen fajtáira talál példát az alábbi idézetben!

Egy gondolat bánt engemet://Ágyban, párnák közt halni meg!
Lassan hervadni el, mint a virág, //Amelyen titkos féreg foga rág;
Elfogni lassan, mint a gyertyaszál, //Mely elhagyott, üres szobában áll.
Ne ily halált adj, istenem, //Ne ily halált adj énnekem!
Legyek fa, melyen villám fut keresztül, //Vagy melyet szélvész csavar ki tövestül;
Legyek kőszirt, mit a hegyről a völgybe //Eget-földet rázó mennydörgés dönt le... –

(Petőfi Sándor: Egy gondolat bánt engemet)

TÉTELISMÉTLÉS

Ottlik Géza: Iskola a határon (12), Örkény egyperces novellái (13) 13. A szövegkohézió, grammatikai és jelentésbeli kapcsolóelemek 20. A szövegrendezés stílushatása: alakzatok D/CSOPORT

Irodalom

Témakör: **Látásmódok**

Tétel: 12. Ottlik Géza: Iskola a határon

„...*semmi áron nem adnám oda gyerekkoromat egy boldog gyerekkorért; hogy nem szeretném, ha csupa-csupa boldog gyerek nőne fel ezentúl, olyanok, akik meg sem érthetnék az én gyerekkoromnak, vagy egyáltalán, emberi életünknek a szomorúságtól gyakran elválaszthatatlan szépségét.*” (Ottlik Géza: *Próza. Ceruzajegyzetek*)

Feladat:

Mutassa be Ottlik Géza főbb műveit, az Iskola a határon keletkezését és főbb prózapoétikai sajátosságait (két elbeszélő, idősíkok, szimbólumok), majd értelmezze a regény etikai síkját a következő idézetből kiindulva: „*Az élet nem kávéház, hanem keddi menetgyakorlat, amelyért keserű árat fizetünk, de amelyben végül szabadok vagyunk*” (Ottlik Géza) (**Bő vázlat** készítése, amelyből a gondolatmenet és a főbb megállapítások követhetők).

Témakör:: Látásmódok

Tétel: 13. Groteszk látásmód Örkény István egyperces novelláiban

„*Szíveskedjék terpeszállásba állni, mélyen előrehajolni, s ebben a pozitúrában maradván, a két láb között hátratekinteni. Köszönöm. Most nézzünk körül, adjunk számot a látottakról. Íme a világ fejtetőre állt.*” (Örkény István: Arról, hogy mi a groteszk)

Feladat:

Helyezze el Örkény István életművét a 20. századi magyar irodalomban, ismertesse főbb műveit, majd tetszés szerint választott 2-3 egyperces novella elemzése során mutassa be az egyperces novella műfaját, groteszk és az abszurd szerepét a művek gondolati-filozófiai síkjának megteremtésében! (**Másfél-kétoldalas esszé**)

Nyelvtan

Témakör: **A szöveg**

Tétel: 13. A szövegkohézió, grammatikai és jelentésbeli kapcsolóelemek

Feladat

Határozza meg, mit értünk szövegkohézió, milyen jelentésbeli és grammatikai kapcsolóelemeket ismerünk, majd ismertesse, hogy milyen jelentésbeli és grammatikai kapcsolóelemek biztosítják a következő szöveg egységét!

Mi a vers? Az emberiség előbb tudott versben beszélni, mint prózában. Amikor az első ember kinyitotta a szemét bölcsőjében, mely az egész földgolyó volt, fölördített azon való ámulatában, hogy erre a világra született, s az indulat, a fájdalom, a rajongás ütemes szavait gügyögte. Ivadékaik csak később tanulták meg a prózát. (...) A vers mindannyiunk anyanyelve. (Kosztolányi Dezső)

Témakör: Stílus és jelentés

Tétel: 20. A szövegrendezés stílushatása: alakzatok

Feladat

Határozza meg, mit nevezünk alakzatoknak, sorolja fel a fajtáit, majd mutassa be, hogy az alakzatok milyen fajtáira talál példát az alábbi idézetben!

*Hát légy üres te., s könnyű, // könnyű, örökre-játszó,
látó, de messze-látszó, // tarkán lobogva száz szó
selymével, mint a zászló, // vagy szappanbuborék fenn,
szelek között az égben, // s élj addig, míg a lélek,
szépség, vagy a szeszélyek // mert – isten engem – én is
én is csak addig élek.*

*Menj mély fölé derengni, // burkolva, játszi színben,
légy mint a semmi, // te minden.*

(Kosztolányi Dezső)